

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२ पर्सा

GOVERNMENT OF NEPAL

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, पर्सा

१.१ पृष्ठभूमि

मध्यमांचल विकास क्षेत्रका जिल्ला मध्ये पर्सा जिल्ला तराई खण्डमा पर्ने नारायणी अंचलको एक जिल्ला हो । केन्द्रिय तथ्यांक विभाग र इसिमोडको नेपालका जिल्लाहरुको विकासको सूचक २००३ अनुसार पर्सा जिल्ला समग्र विकासको सुचकांकमा ५२ औं स्थानमा रहेको छ । यूनिसेफको विपद जोखिम तथ्यांक र वालवालिका सम्बन्धि सूचक २०१२ अनुसार यो जिल्ला विपद जोखिमको संकटासन्नटा र वालवालिकाको अवस्थाको हिसावले उच्च जोखिम जिल्लाको रूपमा रहेको छ। भौगोलिक अवस्थाको दृष्टिकोणले यो जिल्ला समुन्द्री सतहदेखि १२२ देखि ९२५ मिटर सम्मको उचाइमा फैलिएको छ । अक्षांश २७^० देखि २७^०२६" उत्तर सम्म र देशान्तर ८४^०८" देखि ८४^०२७" पूर्व सम्म फैलिएको यस जिल्लालाई राजनैतिक हिसावले ६७ गाविस र एक उपमहानगरपालिका, १ नगरपालिका र १५ इलाका क्षेत्र र ५ निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १३५३ वर्ग किमि भित्र ५४७३२ हेक्टर कृषि योग्य भूमिमा खेती गरिएको भूमि ५००४६ हेक्टर छ जसको २३५६६.५ हेक्टर सिंचित क्षेत्र छ भने ७७१२४ हेक्टर वन जंगलले ढाकेको क्षेत्र रहेको छ । त्यस्तै चरण क्षेत्र २८५६ हेक्टर हुनुको साथै अन्य क्षेत्र ४२३१ हेक्टर छ ।

केन्द्रिय तथ्यांक विभागको राष्ट्रिय जनगणना २०११ अनुसार यस जिल्लाको जम्मा घरधुरी संख्या ९५५३६ छ भने ६०१०१७ जनसंख्या रहेको छ जस्मा महिलाको संख्या २८८६५९ र पुरुषको संख्या ३१२३५८ छ । जस अनुसार ४ वर्षमुनिका कुल जनसंख्या ६७८४३ मध्ये बालिका ३३५३३ र बालक ३४३१० रहेका छन् । त्यसैगरि ५ देखि ९ वर्ष उमेर समुहका बालवालिकाको जम्मा जनसंख्या ८५४४४ मध्ये बालिका ४१३९० तथा बालक ४४०५४ रहेका छन् । त्यस्तै ६० देखि २४ वर्ष उमेर समुहका जम्मा वृद्ध ३९६६३ मध्ये महिला १८४४८ तथा पुरुष २१२१५ रहेका छन् । अपांगता हुन पुगेका व्यक्तिहरु जम्मा २५३९ जना रहेका छन् । जसमा अन्धोपन तथा कमजोर दृष्टि १७२० जना, भौतिक अपांग २१६५ जना, अन्धा बहिरा १०४ जना र बहु अपाङ्गता ३७७ जनामा समेत अपांगता रहेको तथ्यांकले देखाएको छ ।

पर्सा जिल्लामा भएर बग्ने १२५ वटा नदीनालाहरुमा मुख्य गरेर भेडहा, तिलावे, सिसिया, गंगोल, परसवा खोला, नौका खोला, सुपौली खोला, औरिया, भखरी, नौरगिया, सिक्टा जस्ता मुख्य नदिहरु रहेका छन् । गंगोल, धुर्तहा जस्ता स-साना नदिहरु चुरे क्षेत्रबाट उत्पन्न भई दक्षिण तर्फ बग्ने गर्छन् । यी नदीहरुले वर्षेनी धनजनको क्षति गर्ने गरेको पाइन्छ । यहाँ घडीअर्वा पोखरीसँगै ताल तलैयाहरु १०९ वटा रहेका छन् । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १३५३ वर्ग किमि भित्र ५४७३२ हेक्टर कृषि योग्य भूमिमा खेती गरिएको भूमि ५००४६ हेक्टर छ जसको २३५६६.५ हेक्टर सिंचित क्षेत्र छ भने ७७१२४ हेक्टर वन जंगलले ढाकेको क्षेत्र रहेको छ त्यस्तै चरण क्षेत्र २८५६ हेक्टर हुनुको साथै अन्य क्षेत्र ४२३१ हेक्टर छ ।

पर्सा जिल्लामा विशेष गरेर आगलागी, खडेरी, बाढी जनावर आतंक, हावाहुरी, जस्ता प्रकोपहरु रहेको र यसले वर्षेनी धेरै धनजनको क्षति गरेको पाइएको छ । भूकम्पको जोखिम पनि यस जिल्लामा उत्तिकै रहेको छ। कमजोर भौतिक संरचना, अव्यवस्थित शहरिकरण, भूकम्प प्रतिरोधि घर नवनाईनु, यस सम्बन्धि ज्ञानको अभाव आदिका कारण यो जिल्ला भूकम्पको उच्च जोखिममा रहेको छ । जोखिम नक्शा र त्यसबाट लिइएको सूचना अनुसार खडेरीको जोखिममा ५३ वटा गाविसका २८,६०८ घरधुरी र जनसंख्या १७७,८६० रहेको पाइन्छ । जिल्ला वासीहरुको प्रमुख पेशा कृषि भएको तर व्यवस्थित सिंचाई नहुनु साथै पानीको श्रोतको अपरिहार्यता तथा

अभावका कारण यहाँ बसोवास गर्ने कृषकहरुको क्रियाकलापमा खडेरी बाधक भई रहेको पाईन्छ । त्यस्तै आगलागीको जोखिममा ६१ वटा गाविस र १ उपमहानगरपालिका, १ नगरपालिका १२,५८८ घरधुरी र जनसंख्या ७८,७८७ रहेको पाईन्छ ।

अधिकांश १७,७३५ फुस तथा खरका घरहरु भएको र एकआपसमा जोडिएको कारण, आगलागीको जथाभावी प्रयोग विशेष गरेर आगो वालेर राम्ररी ननिभाई त्यत्तिकै छाड्ने प्रवृत्ती, बच्चाहरुले सजिलै प्राप्त गर्ने तरिकाले आगलागीको सामाग्री राख्ने, आगलागी सम्बन्धि पूर्वतयारी र आवश्यक सामाग्रीको कमी आदिको कारणले यस जिल्ला आगलागीको उच्च जोखिममा रहेको छ । लगभग ६२,८०५ घरधुरीमा खाना पकाउन प्रयोग हुने ईन्धनको रुपमा दाउरा नै भएकोले पनी यहाँ आगोलागीको सम्भावना बढी हुने गरेको छ । त्यस्तै बेलुकाको उज्यालोमा लगभग २२,९५९ घरधुरीले विजुली बत्ती प्रयोग गर्न असमर्थ भई मट्टीतेल प्रयोग गर्नु पनी यहाँ आगोलागी हुनुको कारक बनेको छ । क्षमताको सन्दर्भमा आगलागी सम्बन्धि पूर्वतयारी कम हुनु, अग्नी नियन्त्रक समुदाय स्तरमा तयार नहुनु, आगलागी सम्बन्धि जनचेतनाको कमी आदिले आगलागीको जोखिम बढेको पाईन्छ ।

शीतलहर दोश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा रहेको छ । ६१ गाविस, १ नगरपालीकाका र नगरपालिका ३०,०२९ घरधुरी र १८५,०१५ जनसंख्या शितलहरबाट हुने जोखिममा रहेका छन् । हिउँदमा हुने शितलहरका कारण बर्षेनी यहाँ कैयौ व्यक्तिहरुको ज्यान जाने गरेको छ । यहाँका बासिन्दाको कमजोर आर्थिक स्थिति शितलहरबाट हुन आउने समस्याको मुलकारक बनेको छ । साथै यस क्षेत्रको व्यवसायीक क्षेत्र पनि रहेको हुँदा बसाई सराई गरि वा कामको खोजीमा आउने मानिसहरु शितलहरबाट जोखिममा हुने गरेका छन् । बाढी यस जिल्लाको तेश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा रहेको छ । बाढीको जोखिममा पर्सा जिल्लाको ६० गाविसका साथै विरगञ्ज उप महानगरपालीकाका र पोखरिया नगरपालिका धेरै स्थानहरु संकटासन्न अवस्थामा छन् । त्यसैगरी २४,३६८ घरधुरी १४८,६८६ जनसंख्या १७,५७३ हेक्टर खेतीयोग्य जमिन ६ विद्यालय १ स्वास्थ्य चौकी प्राय जसो खानेपानीको कलहरु बाढीको जोखिममा रहेका छन् । समथर भूभाग चुरे क्षेत्रबाट नजिक हुनु खोला नालाको बहावलाई रोकावट आदिका कारण यो जिल्ला बाढीको जोखिममा बढ्दै गएको पाईन्छ ।

महामारीको जोखिममा रहेका गाविसहरु ५८ गाविस, १ उपमहानगरपालिका र १ नगरपालिकाका १७,४०७ घरधुरी र ९८,३८६ जनसंख्या छन् । महामारीको कारक तत्वहरुमा फोहरमैला, अत्याधिक गर्मी, बाढी, शिक्षाको कमी आदि रहेका छन् । यहाँ शौचालय नहुने घरधुरी ६२,०७६ वटा छन् भने लगभग २१९,०७२ जना लेख्न पढ्न नजान्ने छन् । साथै लामखुट्टे जस्ता किराहरु पनि महामारी गराउन सहयोग पुर्याई रहेका छन् । अधिकांशका घरमा बनेका पानीका कल बर्षाको समयमा बाढीबाट डुब्नाले खानेपानी दुषित हुन गई मानिसहरु विरामी हुने गरेका छन् ।

१.२ योजना निर्माण प्रक्रिया

जिल्लास्थित विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी निकायहरुबीच विभिन्न समयमा भएका औपचारिक तथा अनौपचारिक छलफल, सल्लाह, सुझाव संकलन पश्चात् विभिन्न प्रकोपका अवस्थालाई समाहित गरि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति पर्साको आयोजनामा 'जिल्ला विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८, पर्सा, तयार गरिएको छ । योजना निर्माण प्रक्रियामा गृह मन्त्रालय, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्लास्थित विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी सङ्घसंस्था, सुरक्षा निकाय, राजनीतिक दल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी,

गाविसका सचिव, यूनिसेफ प्रतिनिधिहरू र पत्रकारहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा विभिन्न चरणहरू पूरा गरी सम्पन्न भएको हो । २०७१ सालमा बनाइएको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजनाको आधारलाई यो योजना तयार पारिएको छ । साथै विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७० ले तयार गरेको Cluster को विभिन्न मितिमा बसेको बैठकलाई पनि आधार बनाइएको छ ।

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार योजनाको उद्देश्य तथा अपनाइएका रणनीतिहरू

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्सामा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजना तर्जुमा २०७२ सम्बन्धि प्रथम परिचयात्मक बैठक सम्पन्न गरियो । त्यसै गरि जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार समिति, पर्साको आयोजना तथा युनिसेफ नेपालको सहकार्यमा पर्सा जिल्लामा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजना तर्जुमा २०७२ कार्यशाला गोष्ठी मिति २०७२/४/ २३ गते सम्पन्न गरियो ।

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजना तर्जुमा गोष्ठीको आयोजना :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सहभागी विभिन्न विषयगत समूहमा विभाजन गरि सामुहिक छलफल भएको थियो । समूहगत कार्यको लागि सहभागीबाट क्रमशः क्षेत्रगत समूहमा विभाजन भई विपद्को अवस्थामा हुन सक्ने संभावित परिस्थिति, आयोजनाको उद्देश्य, लक्षित समूह, मानविय प्रतिकार्यका मापदण्ड, विपद् आएको अवस्थामा सम्पन्न गर्नुपर्ने प्रतिकार्य गतिविधि र सम्पन्न गर्नुपर्ने पूर्व तयारीका कृयाकलापहरू पुनरावलोकन गरि निचोट प्रस्तुति र छलफल पश्चात् सुधारका लागि सुझाव दिने कार्य भएको थियो ।

१.३ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजनाको अपेक्षित नतिजा

यस विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजनाबाट विपद् प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गर्नुका साथै सरोकारवाला निकायले निम्न बमोजिमको उपलब्धि हासिल गर्नेछ ।

- (क) विपद्को सामना गर्ने क्षमतालाई बृद्धि गर्ने र समुदायलाई विपद् उत्थानशिल गराउने कार्यमा मद्दत पुऱ्याउने ।
- (ख) विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानविय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्न ।
- (ग) जिल्लामा अवस्थित मानविय सहायतामा संलग्न निकायको पहिचान गर्ने ।
- (घ) जिल्ला संभावित विपद् व्यवस्थापनको लागि समूहगत समन्वय संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।
- (ङ) जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार समितिले सबै विषयगत अगुवाहरूलाई विपद्को निश्चित प्रकृतिमा आधारित छुट्टाछुट्टै प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने निर्देशन दिने ।

१.३ जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य तथा अपनाइएका रणनीति

यस योजनाको समष्टिगत उद्देश्य यस प्रकार रहेका छन् :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

- मानविय प्रतिकार्यका लागि पहिले नै उपर्युक्त तथा प्रयाप्त पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नु,
- विपदजन्य तथा अन्य प्रकोपबाट पर्ने मानविय तथा भौतिक प्रभावलाई कम गर्न मानविय आवश्यकता पूर्ति गर्नका लागि समयमै प्रभावकारी र समन्वयात्मक सहयोग उपलब्ध गराउने कुरा सुनिश्चित गर्नु,
- विपद व्यवस्थापनमा भई रहेको गुणात्मक तथा संख्यात्मक सुधारका प्रयासलाई जिल्ला विकासको समष्टिगत योजनामा एकीकृतरूपमा संस्थागत गर्दै जाने,

१.४ मानविय सहायतामा संलग्न साभेदार निकायको सूचि

यस जिल्लामा विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनमा मानविय कार्यमा संलग्न संभावित सरोकारवाला तथा साभेदार संस्थाको पहिचान गरिएको छ ।

क्र.सं.	नाम	पद	संस्था	सम्पर्क नं.
१.	प्र.जि.अ. केशव राज घिमिरे	प्र.जि.अ.	जि.प्र.का., पर्सा	९८५५०७७७७७
२.	श्री गुरु प्रसाद सुवेदी	स्था.वि.अ.	जि.वि.स पर्सा	९८५५०२३९३४
३.	श्री सुरेश हमाल	प्र.से.	श्री बरख गण पर्सा	९८५५०२८९७५
४.	श्री दिवेश लोहनी	प्र.उ.	जि.प्र.का.,पर्सा	९८५५०२९९९३
५.	श्री भीम बहादुर थापा	स.प्र.उ.	स.प्र.बल औ.सू.गूलम, परवानीपूर	९८५९२७२९९९
६.	श्री प्रविण कडेल	स.प्र.ना.उ.	स.प्र.बल सि.सू. का., पर्सा	९८५९२७२२९३
७.	श्री बरखु प्रसाद रजक	जि.शि.का प्रमुख	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	०५९ ५२३४३८ ९८५५०२९७४८
८.	श्री अनुज भण्डारी	स.प्र.जि.अ.	जि.प्र.का.	९८९८९३९४५०
९.	श्री यज्ञ बहादुर खत्री	कार्यकारी अधिकृत	वीरगंज उप.म.न.पा.	९८५५०२८९०४
१०.	श्री रविन्द्र लाल दास	डि.ई.	डिभिजन सडक कार्यालय	९८५५०७०३७३
११.	श्री वीर बहादुर ओली	प्र.ना.उ.	जि.प्र.का.	९८५५०२८२८७
१२.	श्री धर्मराज थापा	सा.वि.अ.	जि.वि.स.	९८५५०२०५९०
१३.	श्री राज बहादुर राउत	कार्यालय प्रमुख	जिल्ला वन कार्यालय, पर्सा	९८५५०२२५५९
१४.	श्री इन्दिरा श्रेष्ठ	कार्यालय प्रमुख	महिला विकास कार्यालय,पर्सा	९८४९५४६०९७
१५.	श्री फूलमहम्मद मियाँ	अध्यक्ष	रेडक्रस पर्सा	९८५५०२७९५०
१६.	डा. रामपरिक्षण साह	कार्यालय प्रमुख	जिल्ला पशु सेवा	०५९-५२२५५९

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

			कार्यालय	
१७.	श्री थमन सिंह थापा	कार्यालय प्रमुख	घरेलु तथा साना उद्योग	९८४६०२००२०

गा.वि.स. सचिवहरुको नाम तथा सम्पर्क नं.

क्र स	गा वि स को नाम	गाविस सचिवको नाम	फोन नं.
१	अमरपट्टी	सुरेश प्रसाद चौरसिया	९८११८९७७९५
२	बहुअर्वा भाठा	सुरेश प्रसाद चौरसिया	
३	कौवावन कटैया	अनिल मेहता	९८५५०२४५८५
४	गादी	देवीचरण न्यौपाने	९८५५०३२३३२
५	चोर्नी	देवीचरण न्यौपाने	
६	घोडदौडा पिपरा	कृष्ण रेग्मी	९८५५०१३३९९
७	निर्मल वस्ती	कृष्ण रेग्मी	
८	जगरनाथपुर	हेमकान्तलाल कर्ण	९८४५४१३७६४
९	भिखमपुर	हेमकान्तलाल कर्ण	
१०	पचरुखी	काली कान्त दत्त	९८४५२२५३९२
११	जयमंगलापुर	राजेन्द्र महतो नूनिया	९८४५८०८१७७
१२	मिर्जापुर	राजेन्द्र महतो नूनिया	
१३	जानकीटोला	विरेन्द्र महतो	९८४५३११०४४
१४	जीतपुर	शिवपुजन प्रसाद कानु	९८५५०२५०४१
१५	भौवागुठी	शिवपुजन प्रसाद कानु	
१६	ठोरी	किरण वि क	९८४५५४१८७१
१७	पिडारी गुठी	किरण वि क	
१८	प्रसौनीभाठा	नगिना प्रसाद	९८१९२७७५०७
१९	देउरवाना	राजेश्वर प्रसाद चौहान	९८०२९५१५७०
२०	विरन्धीवर्वा	राजेश्वर प्रसाद चौहान	
२१	धोविनी	राजेश्वर साह तेली	९८५५०२३७२४
२२	वगही	राजेश्वर साह तेली	९८५५०२३७२४
२३	धोरे	हरिमोहन महतो	९८१२०८०४७९
२४	वागेश्वरी तिव्रौना	श्रीनिवास प्रसाद साह	९८५५०२६९९२
२५	नगरदाह	श्रीनिवास प्रसाद साह	९८४५३०५१००
२६	औराहा	राम निवास पंडित	९८५५०२६९९२
२७	विजवनियाँ	राम निवास पंडित	९८५५०२६९९२
२८	निचुटा	सुवित कुमार सुनुवार	९८४५४७९३११
२९	पकाहा मैनपुर	विक्रम सुवेदी	९८४५०३११०२
३०	पटेर्वा सुगौली	नारायण आचार्य	९८४९०९८०४८
३१	शंकर सरैया	नारायण आचार्य	९८४९०९८०४८

३२	महुवन	प्रमोद कुमार वर्मा	९८४५०५८०८२
३३	रामनगरी	कमल घिमिरे	९८४५२९२४१२
३४	लखनपुर	रमेश पाण्डे	९८१४५८३१२२
३५	वसडिल्वा	रमेश पाण्डे	९८१४५८३१२२
३६	लंगडी	प्रेम नारायण चौधरी	९८४१७६४४९
३७	लहावरथकरी	हाकीम राउत गद्दी	
३८	लालपर्सा	राम किसुन यादव	९८५५०२६४९५
३९	बहुअरी पिडरी	राम किसुन यादव	९८५५०२६४९५
४०	सखुवा पसौनी	अजय चौधरी	९८४५५१२३६७
४१	सम्भौता	जयराम प्रसाद	९८०७५५१९६४
४२	भिस्वा	जयराम प्रसाद	९८०७५५१९६४
४३	सुपौली	सुरेश राइ	९८४५०३०७९२
४४	सुवर्णपुर	कुल वहादुर वि क	९८०९५४३९८७
४५	महादेवपट्टी	कुल वहादुर वि क	९८०९५४३९८७
४६	सवैठवा	कामेश्वर मिश्र	९८४५०६०३५८
४७	भेडीयारी	कामेश्वर मिश्र	९८४५०६०३५८
४८	सुरजाहा	दिपक खनाल	९८४५२९२७३७
४९	सेठवा	जनकराज ढकाल	९८४५६७८५३७
५०	सोनवर्षा	उमेश यादव	९८४५४१३३२७
५१	मुडली	उमेश यादव	९८४५४१३३२७
५२	हरपुर	गोकर्ण तिमल्सिना	९७५५००१४६७
५३	परशुराम पुर	गोकर्ण तिमल्सिना	९७५५००१४६७
५४	हरिहर पुर नौतज	गौरी शंकर गुप्ता	९८५५०२५३८७
५५	हरिहरपुर विर्ता	हिरालाल भुपाल	९८४१९१३८२१
५६	वागवाना	प्रेमनाथ प्रसाद	९८४५०५९४१२
५७	विरुवागुठी	रमेश खडका	९८०४२३२४०२
५८	वेल्वे	रमेश खडका	९८०४२३२४०२
५९	विश्रामपुर	शिव शंकर साह	९८१९२७९९५१
६०	गम्हरिया	शिव शंकर साह	९८१९२७९९५१
६१	वैरियाविर्ता नौतज	मनोज कुमार साह	९८४५१२९९१६
६२	वैरियाविर्ता दापु	राम गोविन्द साह	९८०४२८५५९२
६३	भौराटार	राम गोविन्द साह	
६४	मधुवन मथौल	राजकुमार गोतामे	९८५५०६८५०६

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

६५	मसियानी	पारसनाथ प्र. कुर्मी	९८५५०२३७९६
६६	तुलसीवर्वा	पारसनाथ प्र. कुर्मी	

परिच्छेद २

परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धि पूर्वानुमान

२.१ गा.वि.सको जोखिम विश्लेषण तथा संभावित क्षतिको आंकलन

पर्सा जिल्लामा विगतका वर्षबाट नै जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार समितिको आयोजनामा विपद सम्बन्धि पूर्व तयारी गर्ने प्रकृया शुरु भएको हो । यस प्रकृत्यामा विगत वर्ष देखि नै विपदबाट भएको मानविय क्षति, प्रभावित परिवारको संख्या घरको क्षति, बालिनाली तथा पशुमा पुगेको आर्थिक क्षति र भू-कटानबाट भएको क्षतिमा आधारित रही जिल्लाका गा.वि.स.हरुको संकटा सन्नता वर्गिकरणलाई पुनरावलोकन गरिएको थियो ।

जोखिम अनुसार गा.वि.स. को बर्गिकरण

क्र.सं.	गाविसकोनाम	बाढी		शितलहर		आगलागी		भुकम्प		महामारी	
		मध्यम	उच्च	मध्यम	उच्च	मध्यम	उच्च	मध्यम	उच्च	मध्यम	उच्च
१	अमरपट्टी	√		√		√		√		√	
२	औराहा		√	√			√	√		√	
३	बगही		√		√	√		√		√	
४	बागवाना		√	√		√		√		√	
५	बागेश्वरी त्रिचौना	√			√	√		√		√	
६	बहुआरी पिडारी	√		√			√	√		√	
७	बहुअर्वा भाटुठा		√	√		√		√		√	
८	बसडीलवा	√		√			√	√		√	
९	बेलवा प्रसौनी		√	√		√		√			√
१०	बैरिया विर्ता		√	√		√		√			√
११	बहिरिया विर्ता	√		√		√		√			√
१२	भेडीहारी		√		√		√	√			√
१३	भिस्वा		√		√		√	√			√
१४	बिजवनीया		√		√	√		√			√

१५	विरन्चीवर्वा	√		√		√	√		√	
१६	विरगंज उप महानगरपालीका	√		√		√		√		√
१७	विरुवा गुठी	√		√		√	√			√
१८	विश्रामपुर	√		√		√	√			√
१९	चोर्नी	√		√		√		√		
२०	देउरवाना	√		√		√		√		
२१	धोवीनी		√		√		√	√		
२२	धोरे	√		√		√	√		√	
२३	गादी		√	√		√		√		
२४	गम्हरीया	√		√		√		√		√
२५	घोडदौरा पिपरा		√		√	√		√		√
२६	हरिहरपुर नौ.त.ज.		√	√		√	√			√
२७	हरिहरपुरवित्ता		√		√	√		√		√
२८	हरपुर	√		√		√	√			√
२९	जगरनाथपुर		√	√		√		√		√
३०	जयमंगलापुर		√	√		√		√		√
३१	जानकीटोला	√			√		√	√		√
३२	जीतपुर	√			√	√		√		√
३३	भौवा गुठी	√			√	√		√		√
३४	कौवा वनकटैया	√		√			√	√		√
३५	लाहावरथकरी		√		√	√		√		√
३६	लखनपुर	√			√		√	√		√
३७	लालपर्सा		√		√	√		√		√
३८	लङ्गडी		√	√			√	√		√

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

३९	मधुवन मथवल		√	√		√		√		√	
४०	महादेवपट्टी		√	√			√	√		√	
४१	महुवन	√		√		√		√		√	
४२	मैनपुर (पकाहा)	√		√		√		√		√	
४३	मसिहानी		√	√		√		√		√	
४४	भिखमपुर		√	√			√	√		√	
४५	मिर्जापुर		√	√			√	√		√	
४६	मुडली		√	√		√		√		√	
४७	नगरदाहा	√			√	√		√		√	
४८	निचुटा		√	√			√	√		√	
४९	निर्मलबस्ती		√	√		√		√		√	
५०	पचरुखी	√		√		√		√		√	
५१	प्रसौनी भाठा		√	√		√		√		√	
५२	पिडारीगुठी		√		√		√	√			√
५३	पोखरिया न.पा.	√		√		√		√			√
५४	प्रशुरामपुर	√			√		√	√			√
५५	रामनगरी	√		√			√	√		√	
५६	सवैठवा	√		√		√		√		√	
५७	सखुवा प्रसौनी	√		√		√		√		√	
५८	सम्भौता		√		√		√	√		√	
५९	शंकरसरैया		√	√			√	√		√	
६०	सेढवा		√		√	√		√		√	
६१	सोनवर्षा		√	√			√	√		√	
६२	सुवर्णपुर		√		√	√		√			√

६३	सुपौली	√		√		√		√			√
६४	सुर्जाहा	√			√	√		√			√
६५	ठोरी		√			√		√			√
६७	तुल्लिसवर्वा		√	√			√	√		√	
६८	भौराटार	√		√		√		√		√	

जिल्लाको प्रकोप स्तरिकरण

जिल्लामा प्रकोपको स्तरिकरण प्रत्येक गाविसमा जोडी तुलना विधिको प्रयोग गरेर गरिएको थियो । जोडी तुलना विधिमा त्यस गाविसको कुन प्रकोप पहिलो छ, कुन दोश्रो र कुन तेस्रोमा छ भनी क्रमशः स्तरिकरण गरिएको थियो । त्यस स्तरिकरण अनुसार पहिलो नम्बरमा पर्ने प्रकोपलाई विशेष महत्व दिएर सूचना विश्लेषण गर्दा तल उल्लेखित गाविसहरु प्रकोपको बाट प्रभावित भएको देखिन्छ ।

क्र.स	प्रकोप	जम्मा गाविस	गाविसको नाम
१	आगलागी	५	भवानीपुर, धोरे, लङ्गगडी, मसिहानी, पोखरिया
२	बाढी	१६	शंकरसरैया, सम्भौता, पिडारीगुठी, प्रसौनी माथा, मुडली, मिर्जापुरि, महुवन, महादेवपट्टी, लालपर्सा, भौवा गुठी, जानकीटोला, जयमंगलापुर, गादी, विन्दवाशिनी, भिस्वा, अमरपट्टी
३	खडेरी	२७	अलौ, औराहा, बागवाना, बागेश्वरी त्रित्रीना, बसडीलवा, बसन्तपुर, वहिरिया विर्ता, बेलवा प्रसौनी, विरुवा गुठी, धोवीनी, गमरीया, हरिहरपुर, हरपतगञ्ज, हरपुर, जीतपुर, कौवा वनकटैया, लखनपुर, मधुवन मथवल, मैनपुर (पकाहा), मनियारी, निचुटा, रामगढवा, सकुवा प्रसौनी, सेढवा, सुवर्णपुर, सुपौली, तुल्लिसवर्वा
४	शीतलहर	२१	बहुआरी पिडारी, बैरिया विर्ता, भेडीहारी, विजवनीया, विरन्चीवर्वा, विरगंज उप महानगरपालीका, विश्रामपुर, चोर्नी, घोडदौरा पिपरा, गोविन्दपूर, हरिहरपुरविर्ता, लाहावरथकरी, लीपनीविर्ता, भिखम्पुर, पचरुखी, रामनगरी, शिववर्वा, श्रीसिया नै.त.ज., सुगौली विर्ता, सुर्जाहा, उदयपुर

			घुर्मी
५	माहामारी	४	वहुअर्वा भाठ्ठा, देउरवाना, नगरदाहा, भौराटार
६	डुवान	५	श्रीसिया खल्वाटोला, सबैठवा, प्रशुरामपुर, जगरनाथपुर, बगही
७	जनावर आतंक	५	निर्मलबस्ती, प्रसौनी विर्ता, सोनवर्षा, सुगौली वर्ता, ठोरी

प्रकोप पात्रो

गाउँ विकास समितिबाट संकलन गरिएको सुचनाको आधारमा प्रकोपको मौसमी पात्रो तयार गरिएको छ । विभिन्न प्रकोपले कुन कुन महिनामा मानिसहरु बढी संकटासन्न हुन्छन भन्ने तलको तालिकाले देखाउंदछ ।

प्रकोप	वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
आगलागी												
बाढी												
शीतलहर												
खडेरी												
महामारी												
हुरीबतास												
चट्याड												
कृषिवालीमा रोग												
पशुपंछीमा लाग्ने रोग												
असिना												
जनावर आतंक												

तालिका नं २ प्रकोप पात्रो

फाराम नं. १

विपद पुर्वतयारी कार्यतालिका(Disaster Preparedness Calendar) :
PARSA DISTRICT, 2070/071

कार्य/काम	वैशाख				जेष्ठ				असार				श्रावण				भाद्र				असोज				कार्तिक				मुख्य जिम्मेवारी	सहायक जिम्मेवारी	कैफियत
	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४			
बाढी पूर्व गरिने काम निर्धारण																													DDMC /DDMC	NGOs,AYC,DYC, NRCS	
बाढी पूर्व तयारी पहिलो बैठक: जोखिम क्षेत्र पहिचान गर्ने र सूचना संकलनका लागि आग्रह गर्ने																													DDMC /DDC	NRCS, DDC,AYC,DYC, VDC, DPNet Coordination Committee	
बाढी जोखिम गा. वि. स., वडा, टोल, समुदाय पहिचान गर्ने																													Information /coordination group	DDC, VDC, NRCS, Cluster members	
आश्रय क्षेत्रको लागि विद्यालय, गा. वि. स. भवन, स्वास्थ्य चौकी,																													DDMC/ NRCS	Local NGOs, VDC, Local leaders.	

आगलागि जोखिम गा. वि. स., वडा, टोल, समुदाय पहिचान गर्ने																		Information /coordination group	DDC, VDC, NRCS, Cluster members
पूर्व तयारीको लागि दमकलको व्यवस्था, राहत सामग्री तथा अन्य औषधिहरु वितरणको लागि संकलन																		DDMC/ NRCS	Local NGOs, VDC, Local leaders.
आगलागि जोखिम तथा त्यसबाट उत्पन्न समस्या समाधानका लागि सार्वजनिक सूचना प्रवाह गर्ने																		NRCS, DDMC/DDC	Media, NGOs
आकस्मिक कोष पर्याप्तता समिक्षा गरी जोगाड गर्ने व्यवस्था पुनरावलोकन गर्ने																		DDMC	VDC, DDC, NRCS, Udhog Banijaya Sangh
आकस्मिक उद्धार सामग्री भण्डारण र सोको समिक्षा																		DDMC	VDC, DDC, NRCS, Udhog Banijaya Sangh
सवारी साधन, गोदाम आदि व्यवस्था तथा समिक्षा र उपलब्धताको सुनिश्चितता																		DDMC	VDC, DDC, NRCS, Udhog Banijaya Sangh

फाराम नं. ४

विपद पूर्वतयारी कार्यतालिका(Disaster Preparedness Calendar) :
PARSA DISTRICT, 2070/071

कार्य/काम	चैत्र				बैशाख				जेष्ठ				असार				श्रावण				भदौ				मुख्य जिम्मेवारी	सहायक जिम्मेवारी	कैफियत
	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४			
महामारी पूर्व गरिने काम निर्धारण																									DDMC /DDMC	NGOs,AYC,DYC,NRCS	
महामारी पूर्व तयारी पहिलो बैठक: जोखिम क्षेत्र पहिचान गर्ने र सूचना संकलनका लागि आग्रह गर्ने																									DDMC /DDC	NRCS, DDC,AYC,DYC, VDC, DPNet Coordination Committee	
महामारीको जोखिम गा. वि. स., वडा, टोल, समूदाय पहिचान गर्ने																									Information /coordination group	DDC, VDC, NRCS, Cluster members	
पूर्व तयारीको लागि राहत सामग्री तथा अन्य औषधिहरु वितरणको लागि संकलन																									DDMC/ NRCS	Local NGOs, VDC, Local leaders.	

२.२ जिल्लास्थित सरोकारवालाहरूको स्रोत तथा क्षमता विश्लेषण

विभिन्न प्रकृतिका विपदका घटनाबाट हुन सक्ने क्षतिलाई कम गर्न वा प्रकोप सामना गर्न क्षमता अभिवृद्धि गरि जिल्लाभित्र उपलब्ध स्रोत तथा साधनको उचित विश्लेषणको साथै बन्दोबस्त गर्न आवश्यक हुन्छ । त्यसैगरी स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गरी विपद् व्यवस्थापनलाई विकास प्रकृत्यामा समायोजन गरेर जोखिम क मगर्नु जरुरी छ भने आपतलीन समयमा स्रोतको सही उपयोग गरी प्रभावित समुदायलाई सुरक्षा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व पनि हुन्छ ।

जिल्लामा उपलब्ध स्रोत र क्षमताबाट ससाना विपद्को सामना गर्न र जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न सकिएमा ठूला खालका घटनाको सामना नर्ग मात्र राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय सहयोगको आवश्यकता पदछ । तसर्थ, जोखिम न्यूनीकरण र घटना पूर्व र पश्चात उपलब्ध गराइने सहयोगका लागि जिल्लाको आन्तरिक क्षमता नै महत्वपूर्ण हुने हुँदा यसको अवस्थाको वस्तुनिष्ठ विश्लेषण गर्नु जरुरी छ । जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार योजना बनाउने क्रममा भएका छलफल, सूचना तथा र तथ्यांकको आधारमा जिल्लाको अवस्था निम्न अनुसार रहेको छ ।

परिच्छेद ३

क्षेत्रगत कार्यसमूहको नेतृत्व गर्ने संस्था तथा संघ संस्थाको विवरण

जिल्ला तहमा क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने क्षेत्रगत कार्यसमूहको नेतृत्व (Cluster Leads) सँग मिली मानवीय सहयोगका गतिविधि सञ्चालन गर्न निम्नलिखित विषयगत (Sectoral) समिति गठन गरिएका छन् र ती विषयगत समितिसँग सम्बन्धित सहयोगी निकायहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	विषयगत समिति	क्षेत्रगत कार्यसमूहको नेतृत्व	सहयोगी सङ्घसंस्था
१.	समन्वय र सूचना व्यवस्थापन (Coordination and Information Management)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी, जिविस, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी (NRCS), पत्रकार महासङ्घ, रेडियो बीरगंज
२.	खोजतलास तथा उद्धार -Search and Rescue	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी (NRCS),
३.	खाद्य कार्यक्रम (Food)	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	जिल्ला विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला पशु विकास कार्यालय, उद्योग वाणिज्य सङ्घ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अरुणोद्वय यूवा क्लब, दिव्य यूवा क्लब, NGOCC र सूर्यद्वय यूवा क्लब
४.	आपत्कालीन आवास तथा गैर खाद्य सामग्री -Shelter/Non food item _	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, पर्सा	जिल्ला विकास समिति, नगरपालिका तथा गाविसहरु, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, ,

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

			सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग डिभिजन कार्यालय (DUDBC), अरुणोद्वय यूवा क्लब, दिव्य यूवा क्लब, NGOCC र सूर्योद्वय यूवा क्लब
५.	खानेपानी, सरसफाइ र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (WASH)	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	जिल्ला विकास समिति, नगरपालिका तथा गाविसहरु, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, युनिसेफ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी (NRCS), अरुणोद्वय यूवा क्लब, दिव्य यूवा क्लब, NGOCC र सूर्योद्वय यूवा क्लब
६.	स्वास्थ्य तथा पोषण (Health and Nutrition)	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी (NRCS), युनिसेफ, अरुणोद्वय यूवा क्लब, दिव्य यूवा क्लब, NGOCC र सूर्योद्वय यूवा क्लब, स्थानीय निकायहरु
७.	शिक्षा (Education)	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	युनिसेफ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी (NRCS), पत्रकार महासङ्घ, रेडियो बीरगंज, NGOCC
८.	संरक्षण (Protection)	महिला विकास कार्यालय	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जिल्ला

			बालकल्याण समिति, जिल्ला बाल क्लब समन्वय समिति, प्रकोप व्यवस्थापन केन्द्र (CDM), अरुणोदय यूवा क्लब, दिव्य यूवा क्लब, NGOCC र सूर्यद्वय यूवा क्लब
--	--	--	---

बन्दोवस्ती व्यवस्थापन (LOGISTIC MANAGEMENT)

१. बन्दो वस्ती व्यवस्थापन (Logistic Management) क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण:

क्र सं	संघ संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		
२	जिल्ला विकास समितीको कार्यालय	धर्म राजथापा	९८५५०२०५९०
३	विरगंज उद्योग वाणिज्य संघ		
४	वि.उ.म.न.पा.को कार्यालय	सुनिलकुमार कर्ण	९८४५०३६४९०
		राज कृष्ण ताम्राकार	९८४५०२५२७४
५	पोखरिया न.पा. को कार्यालय	रामबाबु चौरसीया	९८४५०३७६७३
६	यातायात व्यवसायी संघ		
७	निर्माण व्यवसायी संघ		
८	सडक निर्माण डिभिजन कार्यालय		
९	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय	चिरञ्जीविप्रशादपौडेल	९८४५०२८५३९
१०	नेपाल विद्युत प्राधिकरण		
११	नेपाल टेलिकम		
१२	नेपाली सेना		
१३	नेपाल प्रहरी		
१४	सशस्त्र प्रहरी बल		

२. विपत सम्बन्धि परिस्थिति

- खानेपानी तथा सरसफाई, सडक, विद्युत, दुर संचार जस्ता अत्यावश्यकपूर्वाधारको क्षती तथा अवरोध
- महिला, बालबालिका, वृद्ध, अशक्तको जोखीमको अवस्था
- पशु तथापंक्षीको वासस्थान र चरीचरणमा क्षती
- महिला तथा बालबालिको हिंशा, बेचविखन, श्रम शोषण बढ्ने
- खाद्यान्नतथालत्ता कपडाको अभाव
- रोग तथा महामारीको प्रकोप र जनस्वास्थ्यमा असर
- तत्कालउपलब्ध गराउनु पर्ने बन्दोवस्तीका सामाग्रीहरुको अभाव

३. क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य

- विपत्का कारण उत्पन्न मानविय तथा गैह्र मानविय क्षति र अवरोधको न्यूनीकरण गर्न तत्काल बन्दोवस्तीको व्यवस्थापनगर्नु ।

४. योजनाको विशिष्टिकृत उद्देश्य

- विपत् पश्चातको अवस्थाको आंकलन, सूचना संकलन र विश्लेषण गर्ने
- प्रभावकारी आपत्कालीनपूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगतकार्य समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
- विपत् व्यवस्थापनका लागि बन्दोवस्तीका सामाग्रीको संकलन, व्यवस्थापन, वितरण र परिचालन गर्नु
- बन्दोवस्तीको सामाग्रीमा योगदान दिने संघ संस्था र निकायहरु विच समन्वय र सहकार्य जुटाउने
- महिला, बालबालिका, अशक्त र अपांगको तत्काल उद्धार र संरक्षण गर्ने
- विपत्को अवस्थामा उत्पन्न भौतिक अवरोधलाई खुलाउन तत्काल पहल गर्ने र सोसंग सम्वन्धि संरचना र उपकरणहरुको परिचालन गर्ने
- विपद व्यवस्थापनमा विद्यार्थी एवं शिक्षक, वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्रका सदस्यहरुको क्षमता विकास गराउने

५. मानविय सहयोगको मापदण्ड

- विपदको घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र अत्यावश्यक पूर्वाधारहरुको अवस्थाकाबारेमा द्रुत लेखाजोखा(Rapid Assessment) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

- बन्दोवस्तीका क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्था र निकायहरु संगको समन्वय तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरुको निमित्त अस्थायी रूपमा वासस्थानको व्यवस्था मिलाउने,
- विद्यालयहरु पुनःखुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुको पुनःएकीकरण प्रारम्भ गर्ने
- बन्दोवस्तीका सामाग्रीको न्यूनतम संकलन र गुणस्तरको सुनिश्चितता कायम गर्ने
- विपदको बेलामा परिचालन हुने निकायको सम्पर्क व्यक्ति र फोन नम्बर तथा त्यस निकायबाट उपलब्धहुने बन्दोवस्तीका सामाग्रीको तत्काल व्यवस्थापन गर्ने

६. आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	विपद पछि जानकारी सङ्कलन र बन्दोवस्तिका क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु विच समन्वय र जिम्मेवारी बाँडफाड	जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अगुवाइमा जिल्ला विकास समिति	विपद आएको दुई दिनभित्र
२	विपत पश्चातको क्षति र प्रभावको द्रुत लेखाजोखा	स्थानीय निकायको र सुरक्षा निकायहरुको सहयोगमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय	विपद आएको एक हप्ताभित्र
३	द्रुत लेखाजोखाको तथ्यांकविश्लेषण र प्रतिवेदनतयारी गर्ने	बन्दोवस्तिका क्षेत्रमा काम गर्ने सरोकारवालाहरु	विपदआएको १० दिनभित्र
४	विभिन्न सरोकारवालाहरुको स्रोत तथा क्षमताको पहिचान र सङ्कलन	जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकाहरु	विपदआएको एक हप्ताभित्र
५	द्रुत लेखाजोखाको प्रतिवेदनका आधारमा बन्दोवस्तिका सामाग्री संकलन, व्यवस्थापन र परिचालन	जिल्ला दैविपूकोप व्यवस्थापन समिति	विपदआएको एक हप्ताभित्र
६	बन्दोवस्तिका सामाग्री परिचालनमा देखिएका समस्याहरुको विश्लेषण, सुधारका क्षेत्रको पहिचान र त्यसको समाधानका उपाय अवलम्बन	जिल्ला दैविप्रकोप व्यवस्थापन समिति	नियमित

७. आपतकालिन परिस्थितिको पुर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि

क्रसं	पुर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	बन्दोवस्तिका क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न सरोकारवालाहरुको स्रोत तथा क्षमताको पहिचान र सङ्कलन	जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अगुवाइमा जिल्ला विकास समिति	तत्काल
२	संभावित विपतको आकलन र सोका लागि आवश्यक बन्दोवस्तिका सामाग्रीको सूचि तयार	स्थानीय निकायको र सुरक्षा निकायहरुको सहयोगमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय	विपत पात्रो अनुसार संभावित विपतपूर्व
३	संभावित प्रकोपबाट प्रभावित घरधुरीका लागि आवश्यक बन्दोवस्तिका सामाग्रीको तत्काल संकलनका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरुबाट प्रतिवद्धता	बन्दोवस्तिका क्षेत्रमा काम गर्ने सरोकारवालाहरु	तत्काल

४	बन्दोवस्तिका सामाग्रीको संकलन, भण्डारण तथा सम्भावित क्षेत्रहरुमा परिचालन	जिल्ला दैविप्रकोप उदार समितिको निर्णयमा जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकाहरु	विपतपात्रो अनुसार संभावित विपतपूर्व
५	विपतका विषयमा बन्दोवस्तिका क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि	जिल्ला दैविप्रकोप व्यवस्थापन समिति	नियमित

८. बन्दोवस्तिको क्षेत्रमा उल्लेखित पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गतिविधि संचालन गर्न आवश्यक अनुमानित बजेट

पूर्वतयारी सम्बन्धि गतिविधि		आवश्यक बजेट	कैफियत
१	बन्दोवस्तिका क्षेत्रमाकामगर्ने विभिन्न सरोकारवालाहरुको स्रोत तथाक्षमताको पहिचान र सङ्कलन	५००००	कार्यशाला संचालन
२	सम्भावितविपतको आकलन र सोका लागिआवश्यकबन्दोवस्तिका सामाग्रीको सूचितयार	१००००	Task Force को बैठक वर्षभरी
३	सम्भावित प्रकोपबाट प्रभावित घरधुरीकालागिआवश्यकबन्दोवस्तिका सामाग्रीको तत्काल संकलनकालागि सम्बद्ध सरोकारवालाहरुबाट प्रतिवदता	३००००	बैठक संचालन
४	बन्दोवस्तिका सामाग्रीको खरिद भाडा, इन्धनतथा सम्भावित क्षेत्रहरुमा परिचालन	५०००००	
५	विपतकाविषयमाबन्दोवस्तिका क्षेत्रमाकार्यरत सरोकारवालाहरुको क्षमताअभिवृद्धि	१०००००	Simulation Exercise
जम्मा		७४००००	
प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि			
१	विपद पछि जानकारी सङ्कलन र बन्दोवस्तिका क्षेत्रमाकार्यरत निकायहरुविच समन्वय र जिम्मेवारी बाँडफाड	३००००	बैठक संचालन
२	विपतपश्चातको क्षति र प्रभावको द्रूत लेखाजोखा	१०००००	स्थलगत भ्रमण
३	द्रूत लेखाजोखाको तथ्यांकविश्लेषण र प्रतिवेदनतयारी गर्ने	१००००	
	विभिन्न सरोकारवालाहरुको स्रोत तथाक्षमताको पहिचान र सङ्कलन	३००००	

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सौं

४	द्रुत लेखाजोखाको प्रतिवेदनका आधारमा बन्दोवस्तिका सामग्री खरिद, भाडा, इन्धन व्यवस्थापन र परिचालन	५०००००	
५	बन्दोवस्तिका सामग्री परिचालनमा देखिएका समस्याहरुको विश्लेषण, सुधारका क्षेत्रको पहिचान र त्यसको समाधानका उपाय अवलम्बन	३००००	
जम्मा		७०००००	
कुलजम्मा		१४४००००	

९. विपतको वेलामा आवश्यक पर्ने सम्भावित बन्दोवस्तिका सामग्रीहरुको सुचि

क्र.सं.	बन्दोवस्तिका सामग्रीको नाम
१	सवारी साधन र इन्धन
२	डोजर / एक्साभेटर
३	डोरी र क्यारोविना
४	बोरा
५	पिक / साबेल
६	बन्धरो
७	रबर टयूब तथा रबर बोट
८	लाइफज्याकेट
९	सर्च लाईट
१०	भरयाङ्क (फोल्डीङ्ग सीढि)
१०	बारुण यन्त्र

२. खोज तथा उद्धार कार्य

२.१ क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क्र.सं.	नाम (समन्वयकर्ता)	संस्था	सम्पर्क नं.
१।	प्र.जि.अ. श्री केशवराज घिमिरे	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५५०७७७७७
२।	प्र.से.श्री सुरेश हमाल	श्री बरख गण पर्सा	९८५५०२८१७५
३।	प्र.उ.श्री दिवेश लोहनी	जि.प्र.का.,पर्सा	९८५५०२१११३
४।	स.प्र.उ.श्री भीम बहादुर थापा	स.प्र.बल औ.सू.गुल्म, परवानीपूर	९८५१२७२१११
५।	स.प्र.ना.उ. प्रविण कडेल	स.प्र.बल सि.सू. का., पर्सा	९८५१२७२२१३

६।	श्री फूलमहमद मिया	ने.रे.सो. जि.शा.पर्सा	९८५५०२७१५०
७।	का.का. श्री यज्ञ बहादुर खत्री	बीरगंज उप.म.न.पा.	९८५५०२८१०४
८।	डि.ई. रविन्द्र लाल दास	डिभिजन सडक कार्यालय	९८५५०७०३७३
९।	अध्यक्ष श्री श्याम बन्जारा	ने.प.म.सं. पर्सा शाखा	९८४५०२५२७१
१०।		ने.दू.संचार कार्यालय	
११।		नेपाल विद्युत प्राधिकरण	
१२।	डा. रामपरिक्षण साह	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	०५१(५२२५५१

२. **विपद सम्बन्धि परिस्थिति:-** पर्सा जिल्लाको भौगोलिक बनावट तथा भौतिक संरचनालाई मध्यनजर गरी भविष्यमा हुन सक्ने प्राकृतिक प्रकोप जस्तै: भुकम्प, बाढी/डूबान, आगलागी, महामारी, शितलहर, कटानबाट हुन सक्ने प्राकृतिक प्रकोपलाई व्यवस्था तथा न्यूनिकरणको लागि जिल्लास्थित सरोकारवाला संघ संस्था र सूरक्षा निकायले आवश्यक पूर्व तयारी तथा समन्वय गर्न अति आवश्यक रहेको देखिन्छ ।

२.१ विपदबाट हुन सक्ने संभावित मानविय असरहरु

- (क) भौतिक संरचनाको क्षति भई प्राकृतिक प्रकोपबाट प्रभावित मृतक तथा घाइतेको अवस्था पत्ता नलाग्नु वा भत्किएको भौतिक संरचनाबाट प्रेरण रहनु,
- (ख) स्थानीय बस्ती वर्षादले डूबानमा परी घरबार विहिन हुनु, पानीको गहिराईमा डूबनु र असहज स्थानको कारण उद्धारमा समेत कठिनाई सृजना हुने ।
- (ग) विपदको अवस्थामा आगलागीबाट मानविय लगायत भौतिक क्षति हुनु ।
- (घ) विपदका कारण महामारीको प्रकोपबाट रोगको संक्रमण र मानविय क्षति भई रोग नियन्त्रणमा कठिनाई
- (ङ) विपदको संवेदनशिल अवस्थामा मौकाको फाइदा लिएर अपराधिक गतिविधि र हिंसा बढ्न सक्ने
- (च) महिला बालबालिका र वृद्धको लागि सूरक्षा एवम् संरक्षित स्थानको अभाव, स्वास्थ्य उपचार र बासस्थानको समस्या हुन सक्ने ।
- (छ) विपदको अवस्थामा प्रभावित व्यक्ति र परिवार र सर्वसाधारणको लागि खाद्य आपूर्ति तथा स्वास्थ्य सूरक्षा तथा उपचारमा सहजताको समस्या आउन सक्ने, घाइते तथा विरामीको औषधि उपचार र उद्धारमा समेत कठिनाई ।

३. क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य

पर्सा जिल्लामा भविष्यमा हुन सक्ने संभावित प्रकृति प्रकोप र विपदका घटना पहिचान गरी जिल्लामा उपलब्ध श्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग गरी पूर्व तयारी, उद्धार, राहत र सूरक्षाको कार्ययोजना तर्जुमा गर्नु ।

४. योजनाको समष्टिगत उद्देश्य

जिल्लास्थित सूरक्षा निकायसंग समन्वय, पुर्वतयारी, घाइते एवम् पीडितको खोज तथा उद्धार, समन्वय र सूरक्षाको बन्दोबस्त मिलाई स्थितिलाई सामान्यकरण गर्ने ।

५. मानविय सहयोगको मापदण्ड

- (क) जिल्लामा तैनाथ सूरक्षा निकाय र खोज तथा उद्धार कार्यमा खटिने सरोकारवाला उपलब्ध उपकरण र साधन श्रोत सहित प्रभावित इलाकामा तत्काल खटिने,
- (ख) जोखिममा परेका व्यक्तिलाई तत्काल खोज तलास गरी उद्धार गर्ने ।
- (ग) जिल्लामा रहेका संचारकर्मी द्वारा विपद सम्बन्धमा सचेतना कार्यक्रम र सुचनाको सहि संप्रेषणको व्यवस्था गर्ने ।
- (घ) विपदको समयमा जनधनको सूरक्षा प्रदान गर्ने ।
- (ङ) जोखिममा परेका घाइतेका स्वास्थ्य उपचार र अन्य प्रभावित व्यक्तिलाई सूरक्षित स्थानमा बसोबास गराउने ।
- (च) तत्काल आवश्यक पर्ने खाद्यन्न लत्ता कपडा तथा बास स्थानको लागि चाहिने साधन श्रोत वितरण कार्यमा सूरक्षा एवम् सहयोग प्रदान गर्ने ।
- (छ) स्थानीय प्रशासनको निर्णय अनुसार जिल्लामा तैनाथ सूरक्षा निकायलाई पुनर्निमाण लगायतका अन्य कार्यमा समेत परिचालन गर्ने ।

६. आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि

- (क) आपतकालिन परिस्थितीमा खोज तथा उद्धार कार्यमा संलग्न सरोकारवाला निकायहरूले आआफ्नोस्तरबाट उपलब्ध श्रोत र साधन सहित तत्काल परिचालन गर्ने ।
- (ख) Joint Operation center को स्थापना गर्ने ।
- (ग) स्थान विशेषमा आवश्यक पर्ने थप साधन श्रोत परिचालन र सुचना संप्रेषणको कार्य ।
- (घ) खोज तथा उद्धार र विपद प्रभावको न्युनिकरण गर्ने ।
- (ङ) परिचालन भएका सूरक्षित स्थान र स्वास्थ्य क्षेत्रमा घाइते, विरामी र अन्यको स्थानान्तरण गर्ने ।

प्रभावित इलाकामा सूरक्षाको प्रत्याभूति दिने,

७. आपतकालिन परिस्थितिको पुर्वतयारी सम्बन्धि गतिविधि

(क) खतराको मूल्यांकन:- पर्सा जिल्लाको भौतिक अवस्था र मौजूदा संरचनाको आधारमा विपदबाट हूनसक्ने संभावित खतराको मूल्यांकन गर्दा निम्न अनुसारको जोखिम रहेको पाईन्छ ।

७.१ आगलागी

७.२ बाढी तथा डूवान र कटान

७.३ शितलहर

७.४ महामारी

७.५ भुकम्प

(ख) दैविक प्रकोप उद्धार समितिको गठन:- DDRC र LDRC स्तरको उद्धार समिति गठन भई सकेको ।

(ग) जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार समितिको कार्य योजनाका लागि सरोकारवाला निकाय जिल्लास्थित संघ संस्था र युनिसेफ समेतको संयुक्त कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी कार्ययोजना समेत तर्जुमा भईसकेको ।

(घ) विपद प्रभावित क्षेत्रमा उद्धारको लागि परिचालन हुने सूरक्षा निकायको यकिन गरी व्यवस्थापन गरिएको ।

(ङ) उद्धार कार्यको लागि थप जनशक्तिको वैकल्पिक योजना बनाइएको ।

(च) परिचालन हुने सूरक्षाकर्मी, स्वयम् सेवक र जनशक्तिको प्रशिक्षण परिचालन र कार्यको नक्सांकन गर्ने,

(छ) उद्धार कार्यमा खटिदा ध्यान दिनुपर्ने सावधानीबारे सरोकारवाला निकायका व्यक्तिहरूलाई प्रशिक्षण प्रदान गर्ने ।

सूचना संजालको व्यवस्थापन गर्ने

क्र.सं.	पुर्वतयारी सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले गर्ने
१.	(क) सूरक्षा निकायको र प्रभावित स्थानको आवश्यक पर्ने टेलिफोन नं. एकिकन गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स.	विपदको समय
	(ख) सूरक्षा निकायको संचार उपकरण	सूरक्षा फौज	
	(ग) सूरक्षा निकायको POC	सूरक्षा फौज	
	(घ) समुदायको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	सूरक्षा फौज	
२.	सुरक्षित स्थानको परिचालन		
	(क) प्रभावित क्षेत्रको विद्यालय, गा.वि.स. भवनहरू	सूरक्षा फौज	
	(ख) सेल्टर भवनहरू	सूरक्षा फौज	
३.	प्रारम्भिक मानविय प्रतिकार्य		
	(क) फस्ट एड किट र नर्सिंग सहायकको व्यवस्था गर्ने	"/स्था.जनस्वा.का.	
४.	अपराध नियन्त्रण कार्य		
	(क) सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने	सूरक्षा फौज	
	(ख) बाटो परिचालन तथा नियन्त्रण गर्ने	सूरक्षा फौज	
	(ग) आपतकालिन सहयोगका आचार संहिता निर्माण गर्ने	सूरक्षा फौज	
५.	सम्भौता गर्ने		
	(क) सवारी साधन/स्थानीय डूंगा	सूरक्षा फौज	

विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

	(ख) स्थानीय स्वयम् सेवकको परिचालन	सुरक्षा फौज
	(ग) सुरक्षित स्थानको प्रयोग	सुरक्षा फौज
६	उद्धार तथा उपचारको पूर्व अभ्यास गर्ने	सुरक्षा फौज
७	विपद उच्च जोखिम गा.वि.स.मा पुर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्था गर्न जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिसंग समन्वय गर्ने	

४.३ खोज तथा उद्धार क्षेत्रका लागि अनुमानित बजेट

क्र.सं	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	कैफियत
१।	अपरेशन सेन्टरको स्थापना	वटा	५	३००००	१५००००।-	
२।	सवारी साधनको लागि इन्धन				५००००।-	
३।	लाइफ ज्याकेट	थान	२०	४०००	८००००।-	
४।	डुंगा	वटा	१०	४०००	४००००।-	
५।	मोटरबोट	वटा	१	१०००००	१०००००।-	
६।	डोरी मोटो	मिटर	२०००	१५	३००००।-	
७।	ट्यूब	वटा	४०	३००	१२०००।-	
८।	टर्च लाईट	वटा	२०	३०००	६००००।-	
९।	क्याराभेना हुक	वटा	५०	२००	१००००।-	
१०।	स्ट्रेचर	वटा	४०	२५००	१०००००।-	
११।	विभिन्न सामग्रीहरु (बेलचा, कोदालो, बन्चरो, खूकुरी)	सेट	१००	१५००	१५००००।-	
१२।	खोज तथा उद्धार सम्बन्धी तालिम तथा पुर्व अभ्यास	जना	३००	१०००	३०००००।-	
१३।	Climbing Rope	मि.	२०००	१५	३००००।-	
१४।	Saw Machine	थान	३	२२०००	६६०००।-	
१५	Concrete Cutter/	थान	३	१५०००	४५०००।-	
१६।	Hand Saw	थान	५	३०००	१५०००।-	
१७	Hammer	वटा	२०	५००	१००००।-	
१८।	Pik/Aye	वटा	५०	५००	२५०००।-	
१९।	Leather Hand glove	जोडा	३०	२००	६०००।-	
२०।	Wire Cutter	वटा	६	४५००	२७०००।-	
२१।	Ladder	वटा	३०	१६०००	४८००००।-	३० फिटको
२२।	Fire Fighting Equipments (Kit Box)	सेट	१५	१००००	१५००००।-	
२३।	गम बूट	जोडा	७५	५०००	३७५०००।-	
२४।	Fire Extinguisher (ABC)	वटा	५	४५०००	२२५०००।-	
२५।	Helmet	थान	१५०	५००	७५०००।-	
२६।	Reflected Jacket	थान	१५०	३५०	५२५००।-	
२७।	Mega Phone	वटा	६	३५००	२१०००।-	
जम्मा :					२६,८४,५००।-	

कृषि तथा खाद्यन्न

३. खाद्य कार्यक्रम

क्र.सं.	सम्पर्क व्यक्ति	संस्थान	सम्पर्क नं.
१।	श्री कमल राज गैरे	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	९८५५०२७५८५
२।	श्री गेनालाल मण्डल	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	९८४५२३०७७७
३।	श्री डा. रामपरिक्षण साह	पशु सेवा कार्यालय	९८४९१७०९९२
४।	श्री मनोज कुमार मण्डल	पशु सेवा कार्यालय	९८४३३५७७३९
५।	श्री फुलमहद मियां	ने.रे.सो.बी.शाखा	
६।	श्री	सहकारी डिभिजन कार्यालय	
७।	श्री सुरज पंडित	अरुणोद्वय युवा क्लब	९८५५०२८३९०
८।	श्री देननाथ ठाकुर	दिव्य युवा क्लब	९८४५४५४४६०

नेपाल कृषि प्रधान देश हो । लगभग ६५.६ प्रतिशत मानिस कृषिमा निर्भर छन् । यस पर्सा जिल्लाको कुरा गर्दा कुल क्षेत्रफल १३५३ वर्ग कि.मि., कृषि योग्य भूमि ५४,७३२ हेक्टर, खेति गरिएको भूमि ५००४६ हेक्टर, सिंचित क्षेत्रफल २३८८३.५ हेक्टर ।

- विपदको समयमा खडेरी, पहिरो, भूसंरक्षण र बाढीको समस्या हुन सक्ने ।
- कृषकहरूको लागि गुणस्तरिय विउ वितरण ५०० घरपरिवारमा रु. ५००००
- मल वितरणको लागि रु. ५०००० (५०० घरधुरी)
- विषादी वितरणको लागि रु. ३०००० (५०० घरधुरी)
- प्रभावित व्यक्तिहरूमा खाद्य वितरणका लागि रु. १००००० (५०० घरपरिवार)

प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि मापदण्ड बमोजिमको खाद्य किट वितरण

क्र.सं.	खाद्यन्नको नाम	इकाई	परिमाण
१।	दाल	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	६० ग्राम
२।	चामल	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	५०० ग्राम
३।	तेल	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	४० ग्राम
४।	नून	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	५ ग्राम
५।	दूध	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	३०० ग्राम
६।	अण्डा	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	१ वटा
७।	माछा/मासु	प्रति व्यक्ति / प्रतिदिन	२५० ग्राम

पशुहरूबाट मानिसमा विभिन्न किसिमको ज्युनिटिक रोग लाग्छ जस्तै : Bird Flu, Swine Flu, T.B. etc ।

५०० घरधुरीमा २००० व्यक्तिका लागि २१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी मापदण्ड अनुसारको खाद्य किट वितरण गर्ने ।

५०० घरधुरीमा ७०० पशुपंक्षीको लागि भ्याक्सिनेशन गर्ने । (रकम रु. ७००००)

दाना व्यवस्थापन रु. ३००००

Emergency drugs को लागि रु. ५००००

घांसको विउ वितरण ५०० घरधुरी

पशु गोठ निर्माण ५००

४. क्षेत्रको नाम : आपतकालिन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्र

क्र.स	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	संस्था	सम्पर्क नम्बर	Email
१	श्री गुरु प्रसाद सुबेदी	जि.वि.स पर्सा	९८५५०२३९३४	
२	श्री फूलमहम्मद मियाँ	रेडक्रस पर्सा	९८५५०२७९५०	nrcs.parsa@gmail.com
३	श्री राज बहादुर राउत	जिल्ला वन कार्यालय, पर्सा	९८५५०२२५५९	
४		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय		
५	श्री शम्भु प्रसाद गुप्ता	वि.उद्योग वाणिज्य संघ		
६	श्री राम प्रवेश साह	NGOCC	९८५५०२९३२७	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्बाट हुनसक्ने संभावित मानविय असर

१. उच्च घरधुरी संख्या : ५००
२. जन संख्या : २०००
३. विस्थापित परिवारलाई कम्तिमा १ महिनाका लागि आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने ।

विषेश ध्यान दिनुपर्ने समुह

१. ५ वर्ष मुनिका बालबालिका : ८००
२. गर्भवती महिला : १००
३. गैरखाद्य सामाग्री : २००० परिवार

समष्टिगत उद्देश्य :

आवास : सुरक्षित तथा न्यूनतम मानवियस्तरको बस्ने ठाँउको प्राप्तिका लागि भौतिक तथा प्राथमिक सामाजिक आवश्यकतामा व्यक्ति तथा परिवारहरुको पहुँचको सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य

विपद् परेको बेला अस्थाई आवासको व्यवस्था गर्ने

मानविय सहयोग सम्बन्धि मापदण्ड:

विपद् परेको बेला प्रभावित व्यक्ति, परिवारहरूका लागि तत्कालिन आवासका लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटीबाट उपलब्ध गराउने गरेका सामाग्रीहरूको विवरण (१ परिवार) यस प्रकारको रहेको छ । रेडक्रससंग २०० परिवारकोलागी तत्कालिन राहत सामाग्री स्टक गरेर राखिएको हुन्छ । आवश्यकता परेको समयमा केन्द्रिय कार्यालयसंग समन्वय गरि केन्द्रिय गोदामबाट थप सामाग्री उपलब्ध गराउने सकिन्छ ।

निम्न सामाग्रीहरू परिवारको संख्याको आधारमा वितरण गरिने छ ।

१) त्रिपाल २ कम्बल

२) भाडा सेट : डेक्की, थाल , डाडु र पन्यू , कराई, वाल्टी, जग , वाटा , गिलास

४) साडी

५) धोती

६) डोरी

७) कपडा

साथै दातृ निकायहरूसंग बैठक बसी छलफल गरि सहयोगकोलागी आहवान गर्ने र संकलित राहतहरूलाई व्यवस्थित तरिकाले प्रभावित व्यक्तिहरूसम्म पुर्याउने ।

विपद् परेको बेला प्रभावित व्यक्ति, परिवारहरूका लागि तत्कालिन आवासका लागि जिल्ला वन कार्यालयबाट उपलब्ध गराउने गरेका सामाग्रीहरूको विवरण (१ परिवार) ।

१) जिल्ला वन पैदावर आपूर्ति समितिको निर्णयअनुसार काठ , दाउरा उपलब्ध गराउने ।

आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि, आपतकालिन परिस्थितीको अवधिमा

क्र.स	प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधी	जिम्मेवारी निकाय	समय अवधी	कैफियत
१	आपतकालिन समितिको समन्वय बैठक	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु	तत्कालै	
२	कार्यदललाई परिस्थिती विश्लेषणका लागि प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका प्रमुख	७ घण्टा भित्र	
३	अवस्था विश्लेषण गरि तत्काल बैठक बस्ने र कार्ययोजना बनाउने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु	१२ घण्टा भित्र	
४	विस्थापितहरूलाई अस्थायी आवासको व्यवस्था गर्ने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु	१२ घण्टा भित्र	
५	गैर खाध्य सामाग्री तत्काल विपद् प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने र वितरण गर्ने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु तथा स्थानिय कार्यकर्ता	१२ घण्टा भित्र	

६	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा संचालन गर्ने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु तथा स्थानिय कार्यकर्ता	३-५ दिन भित्र	
७	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाबाट आएको सूचनाको विश्लेषण प्रतिवेदन तयार गर्ने	आवास तथा गैर खाध्य सामाग्री समितिका सदस्यहरु	७ दिन भित्र	
८	प्रतिवेदनलाई जिल्ला दैविप्रकोप उद्धार समिति र अन्य क्षेत्रको प्रमुखहरुलाई उपलब्ध गराउने	सम्बन्धित क्षेत्रको प्रमुख	७ दिन भित्र	
९	आवासको निरिक्षण र अनुगमन	कार्यदल	प्रत्येक सप्ताह	
१०	विस्थापितहरुलाई पुनःस्थापना, पुनः निर्माण कार्यकालागि आवश्यक सहयोग गर्ने	कार्यदल	१ महिना	
११	प्रतिवेदन तयार गरि वितरण गर्ने	कार्यदल	१ महिना पछि	

५. खानेपानी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन क्षेत्र

क्र.सं.	सम्पर्क व्यक्ति	संरसंस्था	सम्पर्क नं.
१।	श्री जंकी अहमद अंसारी	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	९८५५०२७३९०
२।	श्री गुरु प्रसाद सुबेदी	जि.वि.स.	९८५५०२३९३४
३।	श्री माधव बराल	यूनिसेफ	९८४७३६३७७७
४।	श्री रोशन गुप्ता	अरुणोदय युवा क्लब	९८५५०२०८७३
५।	श्री राघवेन्द्र प्र. साह	दिव्य युवा क्लब	९८४५९८७६७२

(क) संभावित घर परिवार संख्या : सम्भावित घरधूरी ५०० र जनसंख्या २००० लिइएको छ ।

(ख) समष्टिगत उद्देश्य : प्रभावित परिवारहरूको लागि अत्यावश्यक खानेपानी, स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि न्यूनतम सेवाहरूको साथै रोगहरू फैलिन नदिने उपाय अपनाउने ।

(ग) विशिष्ट उद्देश्य :

१। विपद प्रभावित समूहको लागि सुरक्षित खानेपानी स्वास्थ्य तथा शिक्षाको सुनिश्चित गर्ने ।

२। उपरोक्त १ सम्बन्धि व्यवहारिक प्रचलनका बारेमा उचित रूपमा जानकारी गराएको कुरा सुनिश्चित गराउने ।

३। विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा सुगन्धर कायम गर्न सचेतना तथा सशक्तिकरण गरिएको सुनिश्चित गर्ने ।

(घ) खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा मानविय सहयोगका न्यूनतम माफदण्ड :

१। यस जिल्लामा ५ लि. प्रति व्यक्ति प्रतिदिन पानी उपलब्ध गराउने र ४ हप्ता भित्र १५ लि. प्रति व्यक्ति प्रतिदिन बढाउने ।

२। विस्थापित मानिसहरूका लागि बाल्टिन, पानी शुद्ध गर्ने चक्कीहरू पिउष, वाटरगार्ड ईत्यादिका व्यवस्था गर्ने ।

७.३ खानेपानी , सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन क्षेत्रका लागि

अनुमानित बजेट :

क्र.सं	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	कैफियत
१।	चापाकल जडान	वटा	१०	४००००	४०००००	
२।	ट्यांकर	दिन	१०	५०००	५००००	
३।	अस्थायी शौचालय	गोटा	१००	१५०००	१५०००००	
४।	ध्वज क्षेत्रको समन्वय बैठक	पटक	६	५००	३०००	
५।	खानेपानी शुद्धीकरण सामान खरिद, ढुवानी र वितरण					
५.१।	१० र २० लि.का १/१ वटा र १ लि. को ज १ वटा	परिवार	५००	८००	४०००००	
५.२।	पिउस	वटा	५००x५	५०	१२५०००	
५.३।	वाटरगार्ड	संख्या	५००	७५	३७५००	
६।	स्वयम्सेविका परिचालन	जना	१०	५०००	५००००	
७।	हाइजिन किट, हर्षिक, ब्रस फिनेल, बाल्टन, मग	परिवार	५००	५००	२५००००	
					२५,९०,५००।००	

**आपतकालीन परिस्थितीको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि
(सङ्कटकालिन परिस्थिति भन्दा पहिलो)**

क्र.स	पूर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवारी निकाय	समय अवधी	कैफियत
१	सरोकारवालाहरुसंग समन्वय बैठक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	प्रकोप भन्दा १ महिना अगाडी	
२	विस्थापित ५०० परिवारहरुका लागि गैर खाद्यान्न सामग्री संकलन गरि भण्डारण गर्ने	जिल्ला प्रकोप उद्धार समिति NRCS कार्यदल	वार्षिक निरन्तर	

३	पुर्वतयारी सम्बन्धि सचेतनामुलक गतिविधि सचाल गर्ने	कार्यदल	निरन्तर	
४	गाविस सचिव मार्फत सार्वजनिक जग्गामा Shelter को क्षेत्र पहिचान गर्ने ।	कार्यदल	वार्षिक निरन्तर	
५	जिल्ला तथा स्थानिय सरोकारवालाको क्षमता तथा श्रोतको नक्शाङ्कन गर्ने ।	कार्यदल	वार्षिक निरन्तर	
६	सरोकारवालाहरुको सहयोगवाट खोज तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने ।	कार्यदल	वार्षिक निरन्तर	
७	विपद सम्बन्धि तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गर्न उद्योग वाणिज्य संघ, जि.वि.स. , नगरपालिका र अन्य दातृ निकायसंग सहयोगको लागि पहल गर्ने ।	कार्यदल	वार्षिक निरन्तर	
८	परिचालित स्वयंसेवकको दुर्घटना विमा तथा जीवन विमाको लागि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा अनुरोध गर्ने ।	कार्यदल	निरन्तर	
९	सुरक्षित गोदामको व्यवस्थापन गर्ने ।	कार्यदल	निरन्तर	
१०	जिल्ला वन पैदावर आपूर्ति समितिको निर्णयअनुसार काठ, दाउरा उपलब्ध गराउने ।	कार्यदल	निरन्तर	
११	गोदाम घरको नियमित अनुगमन , निरिक्षण गर्ने ।	कार्यदल	निरन्तर	
१२	कार्यदलले DDRC मा नियमित प्रतिवेदन दिने ।	कार्यदल	निरन्तर	

आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क्र.स	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)	कैफियत
१	सरोकारवालाहरु संग समन्वय बैठक गर्ने ।	पटक	१ पटक	२०,०००।-	२०,०००।-	
२	विस्थापित ५०० परिवारहरुका लागी गैर खाद्यान्न सामाग्री संकलन गरि भण्डारण गर्ने ।	पटक	१ पटक	२०,०००।-	२०,०००।-	
३	पुर्वतयारी सम्बन्धि सचेतना मुलक गतिविधि संचालन गर्ने ।	पटक	१ पटक	५०००।-	५,०००।-	
४	गाविस सचिव मार्फत सार्वजनिक जग्गामा Shelter को क्षेत्रको पहिचान गर्ने ।	ठाउँ	२			

५	जिल्ला तथा स्थानिय सरोकारवालाको क्षमता तथा श्रोतको नक्शाङ्कन गर्ने ।	पटक	१ पटक	२०,०००।-	२०,०००।-	
६	सरोकारवालाहरुको सहयोगबाट खोज तथा उद्धार (भाडाकुडा, त्रिपाल, लत्ता कपडा, कम्बल आदि पारिश्रमिक सहित सामग्रीको व्यवस्था गर्ने ।		आवश्यकताअनुसार		१००००००।-	
७	विपद सम्बन्धि तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गर्न उद्योग वाणिज्य संघ, जि.वि.स. , नगरपालिका र अन्य दातृ निकायसंग सहयोगको लागि पहल गर्ने ।	पटक	१ पटक	५००००।-	५००००।-	
९	सुरक्षित गोदामको व्यवस्थापन गर्ने ।	वटा	१	४०,०००।-	४००००।-	
१०	जिल्ला वन कार्यालयमा काठ र दाउरा स्टक गरि राख्ने ।	परिवार	५००			
११	गोदाम घरको नियमित अनुगमन , निरिक्षण गर्ने ।	पटक	१	२,०००।-	२०००।-	
१२	कार्यदलले DDRC मा नियमित प्रतिवेदन दिने ।			००	००	
जम्मा					११३७००० ।-	

स्वास्थ्य तथा पोषण (Health & Nutrition)

६. क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण :

नाम	पद	कार्यालय	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
अरुण कुमार महतो	जन स्वा.प्रसाशक	जन स्वा.कार्यालय	९८४५२६५०७३	
राज किशोर प्रसाद	जन स्वा.अ.	जन स्वा.कार्यालय	९८४५०५७४६८	सम्पर्क व्यक्ति
कामेश्वर प्रसाद चौरसिया	जन स्वा.अ.	जन स्वा.कार्यालय	९८५५०२३८०७	पोषण सम्पर्क व्यक्ति
सचिदानन्द सिंह	खो.अ.		९८५५०२५५५७ ९८४५०३३५५७.	

२ विपद सम्बन्धि परिस्थिति : विपदबाट हुन सक्न सम्भावित मानविय असरहरु :

प्रभावित हुन सक्ने घर धुरी..... ५०० HHS

जनसंख्या .....२००० जना

पोषणको लागी जनसंख्या (१२५५३४) .....० देखि ६ महिनाको बालवालिकाहरु....१५१९

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सा

६ देखि ५९ महिना.....	१२७२३
६ देखि २३ महिना.....	४४५९
गर्भवती महिला.....	३६२४

Health

- माहामारी जन्य रोगहरु : भाडा पखाला, आउ/रगतमासि, हैजा, टाईफाईड,ज्वरो,हेपेटाईटिस ए, ई आदी ।
- हावाको माध्यमबाट : दादुरा, इन्फ्लुएन्जा, आपतकालिन श्वास प्रश्वास सम्बन्धि संक्रमण, निमोनिया, ठेउला आदी ।
- कीटजन्य रोग : औलो, डेंगु, **Leptospyrosis** , (विशेष गरी शहरी क्षेत्रमा)
- प्रत्यक्ष सर्म्पक बाट : हेपेटाईटिस बी, **ATI** , आँखाको संक्रमण, छालाको क्रमण, **HIV /AIDS**
- चोट पटक, घाईते आदी ।
- सेवाभाव हुन सक्ने अवरुद्ध : मातृ सेवा, खोप, पोषण, क्षयरोग, कुष्ठरोग, परिवार नियोजन आदी ।
- भौतिक अवस्था : उपचार केन्द्र क्षतिग्रस्त हुने, औषधि उपकरणहरु नष्ट हुने, खाध्य पर्दाथको क्षति, कर्मचारीको अभाव आदी ।

Nutrition :

- विशेषगरी ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरु र गर्भवति र सुत्केरी आमाहरुको लागि खाद्यन्नको अभाव हुन सक्न
- स्तनपान, शिशु तथा बाल्यकालिन पोषणमा अभाव
- बालबालिकाकोहरुको हेरचाह, सक्रिय खुवाई र सरसफाइ व्यवहारमा कमि आउन सक्ने

३ क्षेत्रगत योजना को उद्देश्य

समष्टिगत उद्देश्य :

जस्तो सुकै आपतकालिन अवस्था परेतापनी मानव जिवन सुरक्षित, स्वस्थ, र भरपर्दो खासगरी एकदमै जोखिममा रहेको समुहको स्वास्थ्य एवं पोषण सम्बन्धि आवश्यकताहरु पुरा भएका सुनिश्चित गर्ने

४ योजनाको समष्टिगत उद्देश्य :

विशिष्ट उद्देश्य :

स्वास्थ्य

- भाडा पखाला , हैजा , औलो तथा पानी जन्य एवं कीटजन्य रोगहरुको प्रयाप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्न जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सबैको सहयोग लिने ।
- **Rapid Assessment** संग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण सर्वेक्षण क्षमतामा सुदृढ गर्ने
- रोग फैलिन गएमा प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा लेखाजोलाका लागी क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने
- आधारभुत स्वा.सेवाहरुमा पहुच पुर्याउन सबैको सहयोगमा स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने

पोषण :

- प्रभावकारी पोषण विषयगत क्षेत्र स्थापना तथा प्रवर्द्धनगर्ने साथै अन्य विषयगत क्षेत्रसंग पनि आवश्यक समन्वय गर्ने
- प्रभावकारी सेवाद्वारा कडा शिघ्र कुपोषणको व्यवस्थापन र संरक्षण गर्ने
- विभिन्न कार्यक्रमहरू जस्तै : पोषण समिश्रित खाना , सुष्म पोषण तत्वहरू (भिटामिन ए, आईरन फोलिक एसिड, बहू सुक्ष्म पोषण तत्वहरू) वितरण

५ मानविय सहयोगको मापदण्ड :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा संचालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्य सम्बन्धि निगरानी शुरु गर्ने ।
- समुदाय तहमै रोगको उपचार कार्य शुरुगरी , कडा वा सिकिस्त रोगीहरूलाई अन्य उपचार केन्द्रमा सिफारीस साथ प्रेषण गर्ने ।
- प्रेषण गरिएका बिरामीहरूलाई अन्य उपचार केन्द्रमा पुग्नका निमित्त एमबुलेन्स तथा अन्य उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।

६ आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि : आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.सं	प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले गर्ने
१	Health Cluster को समन्वय बैठक <ul style="list-style-type: none"> ● Situational analysis ● जिल्ला दैविक उद्धार समितीलाई जानकारी ● उप समुह गठन ● उप समुहको कार्यक्षेत्र, भुमिका तथा जिम्मेवारी तोक्ने ● <u>DDRC</u> लाई अवगत गराउने 	जन स्वा.कार्यालय तथा क्षेत्रका सदस्यहरू	विपद शुरु भएको २४ घण्टाभित्र, पहिलो सात दिनसम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्तापछि हप्तामा १ पटक
२	द्रूत लेखाजोखा (Rapid Assessment) <ul style="list-style-type: none"> ● द्रूत लेखाजोखा (Rapid Assessment) संचालन गर्ने ● सुचना विश्लेषण गर्ने ● सुचना Verification गर्ने ● प्रभावित जनसंख्याको अनुमान गर्ने ● <u>आवश्यक पर्ने</u> सामग्री, औषधि, मानव स्रोतको अनुमान गर्ने ● DDRC र उप समुहलाईलाई जानकारी गराउने 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	३ दिनभित्र

३	<p>तत्कालिन मानविय सहयोग (Response)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाको द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) लाई परिचालन गर्ने ● आवश्यकता अनुसार माहामारीको व्यवस्थापन तथा रोकथाम नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ● स्वा.शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ● कुपोषित बालबालिकाहरु , गर्भवति र सुत्केरी आमाहरुको पहिचान गरी Supplementary Feeding को व्यवस्था गर्ने ● स्वा.शिविर केन्द्रहरु स्थापना गरी संचालन गर्ने ● पोषण क्लिनिक संचालन गर्ने 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
४	<p>अनुगमन (Monitoring)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन चेकलिष्ट तयार गरि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र उप समितिलाई जानकारी गराउने ● अनुगमन टोली गठन गरि अनुगमन गर्ने ● जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र अन्य क्षेत्रका सदस्य मिलि संयुक्त अनुगमन (Joint Monitoring) गर्ने ● अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र अन्य क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी गराउने र आवश्यक परेमा तत्काल कार्य योजना बनाउने 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
५	<p>प्रतिवेदन (Reporting)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● राहत तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी सूचनाहरू सङ्कलन गर्ने ● प्रतिवेदन तयार गर्ने र सबै क्षेत्रसँग छलफल गरि जानकारी गराउने ● अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको बैठक समक्ष छलफल गर्ने र वितरण गर्ने ● अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार

७ आपतकालिन परिस्थितिको पूर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि (संकटाकालिन परिस्थिति भन्दा पहिले) :

क्र.सं	पूर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले गर्ने
--------	------------------------------	-----------------	-------------

१	Health : क्लस्टरको नियमित बैठक : ☐ बैठकलाई नियमित गर्न मिति तोक्ने ☐ जिम्मेवारी बाँडफाँड	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
२	जिल्ला स्थित Rapid Response Team का १५ जनालाई द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
३	Cluster सँग सम्बन्धित संस्थाहरूमा रहेको गाडी, एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर, जनशक्तिको नक्सांकन गर्ने	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
४	मानवीय सहयोगको लागि अत्यावश्यक औषधिको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (१५ प्रतिशत प्रभावितलाई पुग्ने गरी)	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
५	दुवानीको व्यवस्था गर्न गाडी तयारी अवस्थामा राख्ने	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
६	एम्बुलेन्स, स्ट्रेचरको व्यवस्था गर्न तयारी अवस्थामा राख्ने	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
<u>Nutrition :</u>			
१	स्तनपान र पुरक खानाको लागी सहयोग र प्रवर्द्धन ● ० देखि ६ महिना : १५१९ बालवालिका ● पुरक खाना ६ देखि ५९ महिना : १२७२३ बालवालिका	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
२	सबैलाई थप खानेकुरा दिने कार्यक्रम (Blanket Supplementary Feeding) ● ६ देखि २३ महिनाका बालवालिकाहरु : ४४५९ ● गर्भवति महिला : ३६२४ ● स्तनपान गराउने महिला : १५१९	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
३	लक्षित समुहलाई थप खानेकुरा दिने कार्यक्रम (Target Supplementary Feeding) ● मध्यम शिघ्र कुपोषण ६ देखि ५९ महिना का बालवालिका : १२७२३	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
४	उपचारात्मक खाना:	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार

	<ul style="list-style-type: none"> ● कडा शिघ्र कुपोषण ट देखि ५९ मशिनाका बालबालिकाहरु : ६५१ 	कार्यालय	
५	बालबालिका तथा महिलाहरुलाई सुक्ष्म पोषण तत्व वितरण <ul style="list-style-type: none"> ● भिटामिन ए प्रदान गरिएका ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिका : १२७२३ ● जुकाको औषधि वितरण १२ देखि ५९ महिना का बालबालिकालका : ११२०४ ● MNP वितरण ६ देखि ५९ महिनाका बाल बालिकाहरु : १२७२३ ● आईरन चक्की प्राप्त गर्ने महिलाहरु : ३६२४ ● स्तनपान गराउने महिलाहरु : १५१९ 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
६	पोषणका लागी व्यवहार परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> ● एफ.एम, बाट पोषण सम्बन्धि सुचना पाउने जम्मा २८९४४ महिला र बालबालिकाहरु 	जिल्ला जन स्वा. कार्यालय	आवश्यकता अनुसार

८ क्षेत्रको लागी अनुमानित बजेट :

क्र.सं	क्रियाकलाप	अनुमानित बजेट	कैफियत
१	क्लस्टरको नियमित बैठक	१०००० ।-	
२	जिल्ला स्थित Rapid Response Team का १५ जनालाई द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२००००।-	
३	ईन्धन	५००००।-	
४	औषधि खरिद	१००००० ।-	
५	औषधि ढुवानी	५००००।-	
६	कर्मचारी परिचालन दैनिक भ्रमण भत्ता	२०००००।-	
७	आवश्यकता अनुसार स्वा. शिविर संचालन	२०००००।-	
८	अनुगमन र विविध	१०००० ।-	
	जम्मा :	७३००००।-	

शिक्षा, (Education)

७. शिक्षा क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संघ संस्थाको विवरण :

क्र.सं.	कार्यलय	सम्पर्क व्यक्ति	पद	सम्पर्क नम्बर
१.	जिल्ला शिक्षा कार्यलय	बरखु प्रसाद रजक	जि.शि.का प्रमुख	०५१ ५२३४३८ ९८५५०२१७४८
२.	जिल्ला शिक्षा कार्यलय	रामविनय कुमार सिंह	सह. जि.शि.अ	९८५५०२६४२५
३.	नेपाल शिक्षक युनियन, पर्सा	राम चन्द्र पंडित	अध्यक्ष	९८४५०५९६९५
४.	नेपाल रेडक्स सोसाईटी, पर्सा	फुलमोहम्मद मिया	सभापती	९८५५०२७१५०
५.	जिल्ला विकास समिति, पर्सा	धर्मराज थापा	सा.का. अधिकृत	९८५५०२०५९०
६.	विकास नेपाल	साविर अहमद	सदस्य	९८४५०३५१५०
७.	सामाजिक संस्था जिल्ला समन्वय समिति, पर्सा	राम प्रवेश साह	महा सचिव	९८५५०२१३२७
८.	अरुणोदय युवा क्लब, महुवन पर्सा	सुरज पंडित	महा सचिव	९८५५०२८३१०
९.	दिव्य युवा क्लब, पर्सा	देननाथ ठाकुर	अध्यक्ष	९८४५४५४४६०
१०	अन्य संघ संस्थाहरु			

२. विपद्सम्बन्धी परिस्थिति :

विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानविय असरहरु निम्न छन :

१. अति उच्च जोखिम १५ गाविसका विद्यालयहरु ,विपद्बाट बढि प्रभावित भई १ हप्तासम्म विद्यालय बन्द हुने गरेको कारण विद्यार्थीहरु शिक्षाका अवसरबाट बन्चितहुने ।
२. विद्यालयका कक्षा कोठा, दराज, बेन्च, टेबल र पाठ्य पुस्तक जस्ता भौतिक सामग्रीको आंशिक रूपमा क्षति भई पठनपाठनलाई असर पुऱ्याएको ।
३. विद्यार्थीका शैक्षिक सामग्रीहरु नष्ट हुने गरेको
४. शिक्षकहरु स्वयंम विपद्बाट प्रभावित भै विद्यालय आउन नसक्ने अवस्था

प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या :

- कुल प्रभावित जनसङ्ख्या : २०००, कुल प्रभावित विद्यार्थी सङ्ख्या : ९००
- ५-९ वर्ष सम्मका प्रत्यक्ष प्रभावित बालबालिका ९०० (३४%) र विस्थापित बालबालिका ३०६ जना
- १९ वर्ष सम्मका प्रत्यक्ष प्रभावित बालबालिका ९०० (६६%) जना र विस्थापित बालबालिका ५९४ जना

३. क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य :

१. प्रभावितहरूको जीवनयापनलाई सुचारु गरी शैक्षिक अधिकारको संरक्षण गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण केटाकेटीहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तरता तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने
२. सुरक्षित सिकाईको वातावरण उपलब्ध गराएर विपद्बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने ।

४. विशिष्ट उद्देश्य:

१. प्राकृतिक विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिकने वातावरण तयार पार्ने ।
२. प्रभावकारी आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत कार्यसमूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
३. आपत्कालीन परिस्थितिमा पहिलो प्रतिकार्य उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने ।
४. द्रुत तथा चालू (Rapid and on-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपत्कालीन परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरूको शिक्षाका निमित्त राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय प्रमुख प्रतिवद्धताहरू र न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
५. आपत्कालीन परिस्थितिमा प्रतिकार्य उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साभेदारी तथा अन्य साभेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँगको सम्बन्ध स्थापना तथा सुदृढीकरण गर्ने ।
६. विपद् व्यवस्थापन मा विध्यार्थी एवं शिक्षकको क्षमता विकास गराउने ।

५. शिक्षामा मानवीय सहयोग सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

१. विपद्को घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी पूर्वाधार र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका अवस्थाका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने ।
२. जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त तिनका लागि अस्थायी रूपमा सिकने ठाउँ पत्ता लगाउने ।
३. सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिकने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित स्थान स्थापना गर्ने ।

४. विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने ।
५. विद्यालयबाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिकने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
६. पीडित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई समावेश गर्दै लैजाने ।

६. आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि, आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा :

क्र.स.	प्रतिकार्य सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१.	विपद पछि जानकारी संकलन र जिम्मेवारी बाँडफाँडका लागि शिक्षा क्षेत्रका सबै सदस्यसंग समन्वय बैठक गर्ने	१.) जि.शि.का को आयोजनामा २.) Education Cluster Unit ३.) गा.वि.स./ वि.व्य.समिति	१.) पहिलो बैठक, विपद स्वरूप भएको २४ घण्टा भित्र २.) पहिलो हप्तामा २ दिनको फरकमा ३.) दोस्रो हप्तामा २ पटक ४.) हप्तामा १-१ पटक
२.)	शिक्षा सम्बन्धि द्रुत लेखाजोखा संचालन गर्ने	१.) जि.शि.का को अगुवाइमा २.) Education Cluster Unit ३.) गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु	प्रकोप भएको ३-5 lbg leq
३.)	द्रुत लेखाजोखाको तथ्यांक र प्रतिवेदन तयारी गर्ने	१.) जि.शि.का को अगुवाइमा २.) Education Cluster Unit ३.) गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु	२ दिन भित्र
४.)	शिक्षा क्षेत्रको बैठक आयोजना गरि माथिको प्रतिवेदनमा छलफल गर्ने र निष्कर्ष निकाल्ने	जिल्ला शिक्षा कार्यलयको अगुवाइमा	२ दिन भित्र
५.)	विस्थापित विद्यार्थीका लागि शैक्षिक सहयोग		
५.१	विस्थापित विद्यार्थीलाई कक्षा संचालनका लागि सुरक्षित स्थानको छनौट गर्ने	जि.शि.का, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति	विपद भएको पहिलो ५ दिन भित्र
५.२	विस्थापित विद्यार्थीहरूलाई अस्थायी विद्यालय निर्माण गरि कक्षा संचालन गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	विस्थापित स्थापित नभएसम्म
५.३	विद्यालयमा भौतिक र शैक्षिक सामग्री	जि.शि.का, युनिसेफ, Education	७ दिन भित्र

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पसा

	उपलब्ध गराउने	Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	
५.४	विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्रीका पाठ्यपुस्तक, पोशाक सहयोग गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	७ दिन भित्र
५.५	विस्थापित विद्यार्थीहरूको लागि खेलकुदका सामग्री तथा खाजाको व्यवस्था गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	स्थापित नभए सम्म
५.६	शिक्षक, स्थानिय स्वयम्सेवक, सहयोगी कार्यकर्ताको कार्यदल Task Force गरि परिचालन गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	७ दिन भित्र
५.७	बालबालिकाको लागि बालविकास केन्द्रको स्थापना गरि कार्यक्रम संचालन गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	आवश्यकता अनुसार
५.८	बालविकास केन्द्रमा शैक्षिक सामग्री खेलकुदका सामग्री, खेलौना, खाजा तथा अन्य सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	आवश्यकता अनुसार
६	WASH Cluster संग समन्वय बैठकको आयोजना गरि अस्थायी विद्यालयमा खानेपान र शौचालय को व्यवस्था गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	७ देखि १० दिन भित्र
७	समन्वय बैठक गरि मनोसामाजिक परामर्शका लागि सम्बन्धित क्षेत्रमा सिफारिस गर्ने	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	निरन्तर
८	अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, SMC/PTA Other NGOs	निरन्तर
९	विस्थापित विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा न भई अन्य सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन गर्ने	जि.शि.का. SMC/PTA	निरन्तर
१०	समिक्षा बैठक	जि.शि.का, युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरू तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरू	कार्यक्रमको विचमा र अन्त्यमा

७. आपतकालिन परिस्थितिको पुर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि,

क्र.स	पुर्व तयारी सम्बन्धि गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१.	व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धि	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरु	वैशाख १५ सम्म
२.	शिक्षा क्षेत्रको समन्वय बैठकको आयोजना: सदस्यहरुको पहिचान तथा खोजी स्रोत तथा क्षमताको पहिचान र सङ्कलन जिम्मेवारी बाँडफाँड सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, DDRC	जेठ मसान्त सम्म
३	विगतका वर्षमा सिकिएको पाठको पहिचान: क) विद्यालयमा पर्खाल वा घेराबेराको व्यवस्था ख) विस्थापितलाई विद्यालयमा भन्दा अन्त तिर व्यवस्था मिलाउन प्रयास गर्ने । ग) ,विपद प्रकोप सम्बन्धमा शिक्षक, विद्यार्थी र समुदायलाई चेतनामुलक कार्यक्रम सन्चालन गर्नु पर्ने ।	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरु	असारको पहिलो हप्ता
४	बहु-क्षेत्रीय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको लागि टोली र सदस्यहरुको पहिचान तथा सङ्कलनकर्ताको कार्य क्षेत्र निर्धारण तथा सङ्कलन कर्ताको मुख्य सम्पर्क व्यक्ति पहिचान अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहभागिता	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरु	वैशाख मसान्त सम्म
५	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन : जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, मदरसा, विद्यार्थी, शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन जिल्लाका विभिन्न निकाय/सरोकारवालाहरूसँग उपलब्ध स्रोतको आँकलन र नक्साङ्कन	१. जि.शि.का. को नेतृत्वमा २. क्षेत्रगत , गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरु तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरु	वैशाख देखि जेठसम्म
६	विपद प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, सामाजिक कार्यकर्ताको रोष्टर निर्माण	जि शि का	असारको १५ सम्म

	गर्ने ।		
७	विपद प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, समुदाय र सामाजिक कार्यकर्तालाई पूर्व तयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	जि शि अ र Education Cluster Unit,	असारको १५ सम्म
८	रोष्टरमा रहेका सदस्यहरूलाई जनचेतनामुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न परिचालन गर्ने	Education Cluster Unit,	असारको १५ सम्म
९	Temporary Learning Center का लागि आवश्यक पर्ने त्रिपाल, शिक्षक रोष्टर, विद्यालय किट, विद्यार्थी किट, पाठ्य पुस्तक, पोशाक, स्टेशनरी आदिको अग्रिम व्यवस्थापन गरी संचय गर्ने ।	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरू तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरू, शिक्षा विभाग, Other NGOs	असार मसान्तसम्म
१०	विपद प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूलाई विद्यालय किटको व्यवस्था गर्ने ।	जि.शि.का., UNICEF	असार मसान्तसम्म
११	सूचना, शिक्षा तथा सूचनासम्बन्धी सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	जि.शि.का., UNICEF	असारको पहिलो हप्ता
१२	विपद प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न रोकथाममूलक (Preventive) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	जि.शि.का., जि.वि.स., जिल्ला दैविक प्रकोप उद्धार समिति ।	जेठ मसान्तसम्म
१३	अनुगमन चेक लिफ्ट तयार गर्ने र अभिमुखीकरण गर्ने ।	जि.शि.का., UNICEF	असारको पहिलो हप्ता
१४	पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक : <ul style="list-style-type: none"> ■ पूर्वतयारी गतिविधिहरूको अनुगमन गर्नका लागि कार्य योजना तयार गर्ने ■ अनुगमन 	जि.शि.अ. को नेतृत्वमा युनिसेफ, Education Cluster Unit, गा.वि.स./ वि.व्य.समिति का सदस्यहरू तथा शिक्षक, राजनैतिक दलहरू	असारको पहिलो हप्ता निरन्तर

द. शिक्षा क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट:

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पसा

क्र.स.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)	कैफियत
१	समन्वय बैठक	पटक	१५	५००१००	७,५००१००	
२	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन	पटक	१		२५,०००१००	
३	विस्थापित विद्यार्थीहरूलाई अस्थायि विद्यालय (Temporary Learning Center) को निर्माण	कोठा	७	१,५०,०००१००	१०,५०,०००१००	
४	अस्थायि विद्यालयमा सामग्री (चकटी तथा त्रिपाल कालोपाटी १, टेबुल २, कुर्सी ५)	सेट	९	२५,०००१००	२,२५,०००१००	
५	विस्थापित विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्रीका पाठ्यपुस्तक सहयोग	सेट	९००	९००१००	८१००००१००	
६	विस्थापित विद्यार्थीलाई पोशाक सहयोग	सेट	९००	५००१००	४५,०००१००	
७	विस्थापित विद्यार्थीलाई खेलकुदका सामग्री व्यवस्थापन	सेट	९	२०००१००	१८,०००१००	
८	३ देखि ५ वर्षका बालबालिको लागि बाल विकास केन्द्रको (ECD)को स्थापना	केन्द्र	५	१,५०,०००१००	७,५०,०००१००	
९	ECD मा शैक्षिक सामग्री खेलकुदका सामग्री, खेलौना, खाजा तथा बस्नका लागि कार्पेटको व्यवस्थापन	केन्द्र	५	२७,५००१००	१,३७,५००१००	
१०	विपद प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, समुदाय र सामाजिक कार्यकर्तालाई पूर्व तयारी सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण	गाविस	२७	९००१००	२४,३००१००	
११	विपद प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूलाई विद्यालय किट	सेट				युनिसेफ वाट प्राप्त

	र विद्यार्थि किटको व्यवस्थापन					
१२	इन्धन तथा प्रतिवेदन तयारी			२०,०००।००	२०,०००।००	
				जम्मा	३१,१२,३००।००	

९. अनुमानित बजेट व्यवस्थापन:

क्र.स	सहयोगी संस्था	बजेट रकम
१.	Education Cluster Unit	५,००००।००
२.	दातृ निकाय	२६,१२३००।००
जम्मा :		३१,१२,३००।००

संरक्षण (Protection)

९. संरक्षण क्षेत्रको सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क्र.सं.	सम्पर्क व्यक्ति	संस्था	सम्पर्क नं.
१।	प्र.जि.अ. केशव राज घिमिरे	जि.प्र.का., पर्सा	९८५५०७७७७७
२।	इन्दिरा श्रेष्ठ	म.वि. कार्यालय,पर्सा	९८४१५४६०१७
३।	सावित्री भण्डारी	जि.बा.क.समिति	९८४५०३९९९०
४।	जय साह	जि.बा. क्लब संजाल	९८११८१३७४५
५।	राज कुमारी थापा	महिला तथा बा.बा.से.केन्द्र	९८४५८६६८७५
६।	अशोक जयसवाल	बाल मन्दिर	९८५५०२२६९०
७।	आर.क उपाध्याय	महिला मानव रक्षा संजाल	९८४५६५०७४०
८।	अध्यक्ष	अन्तर पार्टी महिला संजाल	९८४५३११०१७
९।	संगीता पुरी	माइती नेपाल	९८४५०९४२२०
१०।	उषा गुरुङ	के.आइ नेपाल	९८४५११९२२५
११।	प्रमोद साह	नेपाल बार एशोसिएशन	
१२।	फुलमहमद मिया	ने.रे.क., पर्सा	९८५५०२७१५०
१३।	आयूष ढकाल	आवर संसार	९८०१०३९६८६
१४।	राजकुमारी उपाध्याय	महिला अधिकार मंच	९८४५२३१५४०

विपद सम्बन्धि परिस्थिति:- विपदबाट हुन सक्ने सम्भावित मानविय असर

- जनको क्षति घाइते महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र विछोडिएका तथा एकल बालबालिका वा वृद्धवृद्धा, अनाथहरुको संख्यामा बृद्धि ।
- मानिस तथा पालतू जनावरको आन्तरिक विस्थापन ।
- विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरुमा अवरोध ।
- बढ्दो दूर्यवहार र शोषण, भेदभाव सम्भावित मानविय आघात तथा मनोवैज्ञानिक त्रास ।
- लिङ्गमा आधारित हिंसाको बढ्दो जोखिम ।
- सामना गर्ने संयन्त्रमा अवरोध, शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण ।
- केहि समुदाय अथवा समुहहरुका लागि मानविय प्रतिकार्यमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु ।

समष्टिगत उद्देश्य :-

ज्येष्ठ नागरिक, महिला तथा बालबालिकालगायत जोखिममा रहेका विभिन्न समुहहरुले आपतकालिन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण दूरव्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण गर्ने, खाद्य तथा गैर खाद्य समाग्रीको निर्दिष्ट सेवा प्राप्त गरि न्यूनतम मानविय जिवन यापनको प्रत्याभूति दिने ।

विशिष्ट उद्देश्य

- प्राकृतिक विपद तथा अन्य आपतकालिन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराईने प्रतिकार्य कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धि कानून, अन्तराष्ट्रिय मानविय कानून तथा राष्ट्रिय कानूनले प्रत्याभूत गरेका मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरि आपतकालिन प्रतिकार्यको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपतकालिन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरि विपतबाट प्रभावित मानिसहरूको संबोधन गर्ने र त्यस्ता दुर्यवहारबाट प्रभावित व्यक्तिहरूका लागी सेवा सम्बन्धि प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बाल-मैत्री ठाउँ तथा मनोसामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला समाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- विछोड भएका बालबालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनीका केटाकेटी तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोग पछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- यौन दुर्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।

संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको उल्लङ्घन भएमा वा दुर्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई परिचालन गर्ने ।
- विभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विशेषतः अति गरिव तथा पछाडी पारिएका वा सीमातिकृत समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुविधामा समान पहुँच प्रतिकार्य पाए नपाएको अनुगमन गर्ने ।
- साभेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने ।
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- शिक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी प्रतिकार्य कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू विछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने ।
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनीका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको लागि सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साभेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- परिवारबाट विछोड भएमा तथा साथमा नरहेका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तै: परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दीर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (advocacy) गर्ने ।

१०.१ आपतकालीन प्रतिकार्यसम्बन्धी गतिविधि, आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.स.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठक <ul style="list-style-type: none"> • परिस्थिति विश्लेषण • जिम्मेवारी बाँडफाँड 	जि.प्र.का. र म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	पहिलो : ,विपद आएको २४ घण्टा भित्र, दोस्रो : पहिलो साता १ दिन बिराएर, तेस्रो: दोस्रो हप्तामा १ पटक
२	परिस्थिति विश्लेषण गरी जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा प्रतिकार्यका लागि जानकारी गराउने	जि.प्र.का. र म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	२ देखि ७ दिनसम्म
३	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिलाई बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	जि.प्र.का. र म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	३ दिन भित्र
४	परिस्थिति सम्बन्धी पहिलो प्रतिवेदन तयार गर्ने	जि.प्र.का. ,म वि का, यूनिसेफ., रेडक्रस	३ दिन भित्र
५	प्रारम्भिक लेखाजोखा प्रतिवेदन तयार गर्नको निम्ति आधाररेखाका तथ्यांकको समीक्षा गर्ने	जि.प्र.का.म वि का, रेडक्रस, विपदपीडित सरोकार मंच	पहिलो दिन देखि
६	प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने	जि.दै.प्र.उ.स., जि.वि.स., गाविस, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
७	MIRA बाट सूचनाको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समुहले अनुमोदन गर्ने गरि प्रारम्भिक प्रतिकार्यको योजना सहित प्रतिवेदन तयार पार्ने श्रोत परिचालन गर्नका निम्ति क्षेत्रगत आकास्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने ।	म वि का, सि.डि.एम., रेडक्रस, विपदपीडित सरोकार मंच म.वि.का. , जि.वि.स.	१ हप्ता भित्र ३ दिन भित्र
८	मानवीय सहायताका लागि प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा राखिएका सम्भौताहरूलाई क्रियाशील बनाउने ।	जि.प्र.का म.वि.का., जि. वि.स., .	३ दिन भित्र
९	मानवीय सहायताको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषणका लागि टोली खटाउने ।	जि.प्र.का. म.वि.का. , जि.वि.स.,	१ हप्ता भित्र र निरन्तर
१०	हिलो ७ दिन भित्र मानवीय सहयोग र अन्य सेवा प्रदायकसँग सम्भौता गर्ने	जि.प्र.का म.वि.का., जि.वि.स.,	पहिलो दिन देखिनै
११	हराएका, तनावग्रस्त, घाइते, अशक्त आदिको खोजी गर्ने र भेटिएकालाई पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने	म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	निरन्तर
१२	स्वायमसेवकहरू परिचालन गरि मनोसामाजिक	म वि का र संरक्षण क्षेत्रका	निरन्तर

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सौ

	सहयोग उपलब्ध गराउने	सदस्यहरू	
१३	गर्भवति तथा सुत्केरी आमाहरूको लागि सुरक्षित स्थान, स्याहार संभार, सरसफाइ र पोषणको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्र (स्वास्थ्य, आवाश, खाद्य तथा पोषण, WASH) सँग समन्वय गर्ने	म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	निरन्तर
१४	घाइते महिला तथा बालबालिकालाई उपचारको लागि शिविरमा सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	म वि का, संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू, जि स्वा का, स्वा. चौकी	निरन्तर
१५	भेदभाव, हिंसा,, दुर्व्यवहार, शोषणका घटनाको नियमित अनुगमन गरि आवश्यक प्रतिकार्य गर्ने	जि.प्र.का.,म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	निरन्तर
१६	निगरानी समुह गठन गरि परिचालन गर्ने	जि.प्र.का.,म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	निरन्तर
१७	कानुनी परामर्श तथा सहयोग गर्ने	जि.प्र.का.म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू, कानून विदहरू	निरन्तर
१८	सुरक्षित तथा सुविधायुक्त स्थान, शौचालय र स्नान स्थलको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू	निरन्तर
१९	संरक्षणका सवाल तथा कानुनी उपचारका लागि सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	म वि का र संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरू, नेपाल प्रहरी, महिला सेल	निरन्तर
२०	मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन	अनुगमन टोली	निरन्तर

१०.२ आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले)

क्र.स	पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	समयावधि
१	संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठक <ul style="list-style-type: none"> बैठकलाई नियमित गराउने निर्णय गर्ने । कार्य जिम्मेवारीको बाँडफाड गर्ने संरक्षण सरोकारवाला संस्थाहरूको सम्पर्क सूचि तयार गर्ने 	महिला विकास कार्यालय	वैशाख भित्र
२	गत वर्षको विपद सम्बन्धी संरक्षण कार्यमा सिकेका प्रमुख पाठहरूको पहिचान गर्ने ।	जि.प्र.का.	वैशाख भित्र
३	संरक्षणमा कार्य गर्ने सरोकारवाला संस्थाहरूको पहिचान गरि रोष्टर खडा गन	जि.प्र.का.महिला विकास कार्यालय	वैशाख भित्र
४	बहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा MIRA को सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिने (गृह मन्त्रालय, यु.एन., आदि संस्थाबाट प्रशिक्षकहरू आमन्त्रण गरी)	जि.प्र.का. म.बा. वि.का.	वैशाख
५	MIRA तथ्यांक सङ्कलन र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार पार्न सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने ।	महिला विकास कार्यालयले व्यक्ति , संस्था तोक्ने वा	वैशाख

		NRCS लाई अनुरोध गर्ने	
६	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन : <ul style="list-style-type: none"> जोखिम क्षेत्रका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, अनाथ, गर्भवति महिला, वृद्धहरू, अशक्त, एकल महिला, HIV/AIDS लागेकाहरूको तथ्यांक सङ्कलन गरि स्थिति विश्लेषण गर्ने मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूको रेकर्ड अद्यावधिक गर्ने 	म.वि.का., गै.स.स., समुदाय	वैशाख देखि जेठ
७	सङ्कटाभिमुख गाविसहरूको सामाजिक नक्सा बनाउने ।	म.वि.का., गै.स.स., समुदाय	माघ, फागुन
८	सङ्कटाभिमुख गाविसमा प्रकोप व्यवस्थापन समिति संग छलफल गरि पूर्व तयारी कार्ययोजना बनाउने ।	म.वि.का. र सि.डि.एम.	माघ, फागुन
९	मानवीय सहयोगमा महिलाहरूको लागि बस्ने, नुहाउने, चर्पी र लुगा धुने प्रयाप्त ठाँउ र छुट्टा छुट्टै राख्ने । आश्रय र WASH क्षेत्रसंग छलफल गरि व्यवस्था गर्न निर्णय गर्ने ।	म.वि.का., संरक्षण समुह	जेठ
१०	युवा किशोरी तथा महिलाहरूको महिनावारी सुरक्षित राख्न आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्था मिलाउन	संरक्षण समुह	जेठ
११	फरक किसिमका आवश्यकता भएका व्यक्तिहरूको लगत अनुसार आवश्यक सर सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने	संरक्षण समुह	जेठ
१२	आमासमुह, क्लब, गाँउ स्तरका समुहलाई घरेलु हिंसाबारे जानकारी तथा संगठित बनाई घरेलु हिंसा विरुद्ध आवाज उठाउने ।	संरक्षण समुह	जेठ
१३	बाल क्लबहरू स्थापना गरी उनीहरूको क्षमता विकास गर्ने ।	संरक्षण समुह	जेठ
१४	बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिने	म.वि.का.	भाद्र आश्विन
१५	जेष्ठ नागरिक तथा जोखिममा पर्नसक्ने समुहलाई पूर्व जानकारी एवं अभिमुखीकरण गर्ने ।	म.वि.का.	भाद्र आश्विन
१६	वृद्ध/वृद्धा बालबालिका, अपाङ्ग, गर्भवती, सुत्केरी दलित जनजाति, पिछडा वर्गहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिई समावेश गर्ने र अनुगमन मुल्याङ्कन गर्ने ।	संरक्षण समुह	निरन्तर

१०.३ संरक्षण क्षेत्रको लागि अनुमानित बजेट

क्र.स.	गतिविधि	इकाई	परिमाण	दर (रु)	जम्मा (रु)	कैफियत
१	संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठक <ul style="list-style-type: none"> परिस्थिति विश्लेषण जिम्मेवारी बाँडफाँड 		३		३६०००।-	

२	परिस्थिति विश्लेषण गरी जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा प्रतिकार्यका लागि जानकारी गराउने		३		१५०००	
३	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसंग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक दूत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने ।		२		३००००	
४	परिस्थिति सम्बन्धि पहिलो प्रतिवेदन तयार गर्ने ।		१		५०००	
५	प्रारम्भिक लेखाजोखा प्रतिवेदन तयार गर्नका निमित्त आधाररेखा तथ्याङ्कको समीक्षा गर्ने ।		१		३००००	
६	प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने ।					
७	MIRA बाट सूचनाको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समूहले अनुमोदन गर्ने गरी प्रारम्भिक प्रतिकार्यको योजना सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने, स्रोत परिचालन गर्नका निमित्त क्षेत्रगत आकस्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने ।		२		३००००	
८	मानवीय सहायताको लागि प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा राखिएका समझौताहरूलाई क्रियाशिल बनाउने		१		१५०००	
९	मानवीय सहायताको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषणका लागि टोली खटाउने ।		३		३००००	
१०	पहिलो ७ दिनभित्र मानवीय सहयोग र अन्य सेवा प्रदायकसंग सम्झौता गर्ने ।					
११	हराएका, तनावग्रस्त, घाइते, अशक्त आदिको खोजी गर्ने र भेटिएकालाई पुनर्मिलन गराउने ।				५००००	प्रहरी र स्थानीय निकायको सहयोग लिने
१२	स्वयंसेवकहरू परिचालन गरी मनोसामाजिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।				३०००	रेडक्रस तथा अन्य संघसंस्थाको सहयोग लिने ।
१३	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूको लागि सुरक्षित स्थान, स्याार सम्भार, सरसफाई तथा पोषणको व्यवस्थापन गर्न र अन्य क्षेत्र (स्वास्थ्य, आवास, खाद्य तथा पोषण, (WASH) संग समन्वय गर्ने ।				५००००	
१४	घाइते महिला तथा बालबालिकालाई		३		६००००	

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७२, पर्सौं

	उपचारको लागि शिविरमा सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य क्षेत्रसंग समन्वय गर्ने ।					
१५	भेदभाव, हिंसा, दुर्व्यवहार, शोषणका घटनाको नियमित अनुगमन गरी आवश्यक प्रतिकार्य गर्ने ।				६००००	
१६	निगरानी समूह गठन गरी परिचालन गर्ने		९		८००००	
१७	निरन्तर कानूनी परामर्श तथा सहयोग				४००००	
१८	सुरक्षित तथा सुविधायुक्त स्थान, शौचालय तथा स्थानस्थलको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्रसंग समन्वय गर्ने ।				२००००	
१९	संरक्षणका सवाल तथा कानूनी उपचारका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।				५००००	आवश्यकता अनुसार
२०	मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने ।				३००००	संयुक्त रूपमा गर्ने
					६३१०००१-	